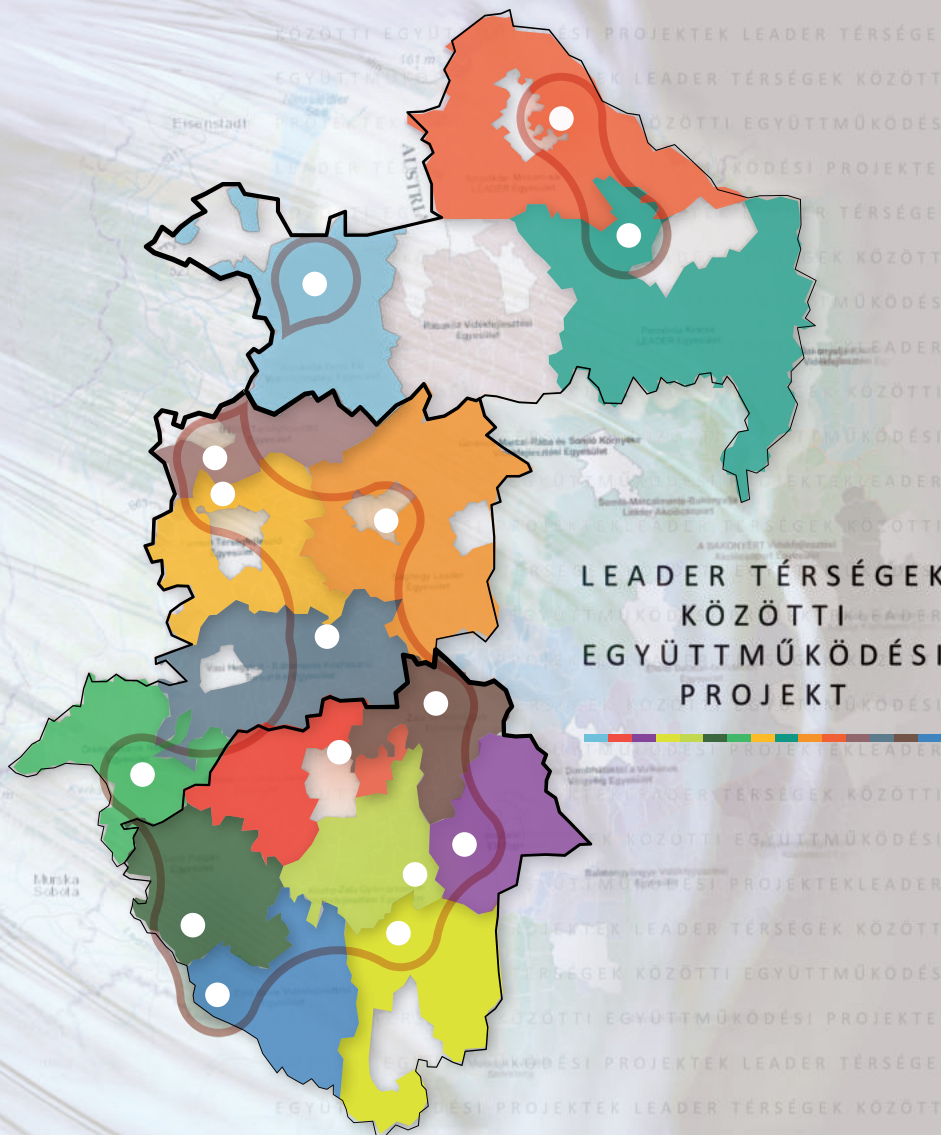

HACS AKADÉMIA

KEDVES ÉRDEKLŐDŐ OLVASÓNK!

Alpokalja-Fertő-táj Vidékfejlesztési Egyesület
9444 Fertőszentmiklós Szt. István u. 20-21.
www.alpokalja-fertotaj.hu | www.alpokaljafertotaj.hu
+36 20 779 7094

Göcsej-Zala mente Leader Egyesület
8999 Zalalövő, Szabadság tér 1. (akkreditált iroda: 8912 Nagypáli, 030/2 hrsz.
Megújuló Energiaforrások Innovációs és Ökocentruma)
www.gocsejzalamente.hu | info@gocsejzalamente.hu | +36 92 815 120

Hévíz-Balaton-Zalai Dombhátak LEADER Egyesület
8394 Zalaapáti, Deák Ferenc utca 64.
www.hevizbalatonleader.hu | facebook: Hévíz-Balaton-Zalai Dombhátak LEADER Egyesület
info@hevizbalatonleader.hu | +36 30 719 65 88

Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület
8778 Újudvar, Petőfi S u. 2.
www.innovativdelzala.hu | facebook: Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület
innovativdelzala@gmail.com | +36 93 360 088

Közép-Zala Gyöngyszemei Vidékfejlesztési Egyesület
8767 Felsőrajk, Kossuth u. 3.
https://kozep-zala.hu/ | kozep.zala@gmail.com
+36 93 510 006 | +36 93 510 005

Lenti és Térsége Vidékfejlesztési Egyesület
8960 Lenti, Deák F. u. 4.
www.lentileader.hu | facebook: Lenti és Térsége Vidékfejlesztési Egyesület
+36 30 709 2288

Őrség Határok Nélkül Egyesület
9941 Óriszentpéter, Városszer 55. | www.orsegleader.hu
facebook: Őrség Határok Nélkül Leader Egyesület
info@orsegleader.hu | +36 30 730 4394

Pannon Térségfejlesztő Egyesület
9721 Gencsapáti, Szentegyház u. 5.
www.panter.hu | facebook: Pannon Térségfejlesztő Egyesület
info@panter.hu | +36 30 244 4045

Pannónia Kincse Leader Egyesület
9121 Győrszemere, Fő út 20.
www.pkle.hu | facebook: Pannónia Kincse Leader Egyesület
+36 30 758 9815 | info@pkle.hu

Sághegy LEADER Egyesület
9600 Sárvár, Batthyány L. u. 34. (volt Borforgalmi udvar)
www.saghegyleader.hu | facebook: Sághegy LEADER Egyesület
saghegyleader1@invitel.hu | +36 95 321 132 / +36 30 260 3742

Szigetköz – Mosoni-sík LEADER Egyesület
székhely: 9181 Kimle, Fő u. 114. | postacím: 9181 Kimle, Vízpart u. 6. | http://new.szms.hu/ |
facebook: Szigetköz – Mosoni-sík LEADER Egyesület

UTIRO Térségfejlesztő Egyesület
Székhely: 9724 Lukácsháza, Tanács u. 12. | Iroda: 9738 Tömörd, Fő u. 87.
www.utiro.hu | info@utiro.hu

Vasi Hegyhát – Rábamente Közhasznú Turisztikai Egyesület
9800 Vasvár, Kossuth L. u. 8.
www.vasihegyhat-rabamente.hu | facebook: Vasi Hegyhát – Rábamente Közhasznú Turisztikai Egyesület
leader@vasihegyhat-rabamente.hu | +36 30 601 3505

Zala Termálvölgye Egyesület
8790 Zalaszentgrót, Batthyány Lajos út 13.
www.zalatermalvolgye.hu | facebook: Zala Termálvölgye Egyesület
info@zalatermalvolgye.hu | +36 83 361 305

Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület
8874 Kerkasztentkirály, Petőfi Sándor utca 1.
www.zzs.eu | info@zssz.hu

Engedjék, meg nekem, mint az UTIRO Térségfejlesztő Egyesület Elnökének, hogy köszöntsem Önöket, mint a LEADER, a CLLD módszertan és a vele elért eredmények felől érdeklődőket kiadványunk készhez vételek! Brosúránk lapozgatása biztos információt nyújthat, a LEADER-közösség tagjainak rólunk, HACS-okról, a térség lakosainak vidékünk csodáiról, fejlődéséről, s nem utolsósorban a hozzánk érkezőnek inspirációt jelenthet, mert benne található meg az ötletet, amit otthon ön maga is felépíthet, megvalósíthat és általa saját boldogulását szolgálhatja.

Az online térben, de a nyomtatott kiadványokat lapozva is mind többször találkozhatunk olyan írásokkal, sajtótermékekkel, ahol a szerzők hangoztatva saját véleményük fontosságát, próbálják hangzatos címeikkel felkelteni az olvasók érdeklődését. Hangsúlyos jelzős szerkezetekkel, ingerküzöböt átütő hírmorzskákkal, szenzációéhes címeikkel hálózák be a gyanútlan érdeklődőt, szetretnek maradásra, portékájuk fogyasztására bírni, vagy csak meggyőzni saját munkaterületük fontosságáról. Nekünk csak annyi a célunk kiadványunkkal, hogy a tagjaink sikerei bizonyítsák közös munkánk eredményeit Önöknek!

Mi, a Nyugat-Dunántúl LEADER Helyi Akciócsoportjai (a „HACS”-ok) az elmúlt 2014-2020-as Európai Fejlesztési ciklus Vidékfejlesztési programjának közreműködői, arra szövetkeztünk és nyújtottunk be sikeres együttműködési pályázatot, hogy magunkat közösen képezve, munkánkat hatékonyabbá téve, bemutatva legjobb gyakorlatainkat, magasabb szinten képviselhesük tagjainkat. A közös munka egyik eredménye, ez a kézzel is fogható kiadvány, amiben információ található minden résztvevőnkéről, munkaszervezetéről, tevékenységéről. Jó, így együtt, egységes szervezetbe foglalva látni a vidékért tenni akaró munkatársak sorát, s minden Helyi Akciócsoport központját és munkaterületét Magyarország térképére helyezve!

Közös büszkeségünk, a fel nem sorolható mennyiségű és értékű fejlesztési mód és módszertan, út a sikeres térségi fejlesztésekhez, szintén kiadványunk része. Nem minden projekt és mindenki fért ide be, hisz több ezer oldalon is büszkélkedhetnének az elmúlt több mint tíz év eredményeivel! De ha otthon, ha valami finomat főzünk a családnak, barátoknak, akkor sem tehetünk bele minden finom és számunkra különleges alapanyagot az ételbe, mert nem lehetséges belerakni valamennyi ízt az asztalra kerülő tálba! Egy valami azonban mindig része az elkészült műnek. Ez nem más, mint az odafigyelés, a lélek, a gondosság, ami minden elkészült alkotásunk alapja. Ezt az elvet követve ahogy azt a gondos mestere a főzésnek is kiemeli találáskor, mi is elmondhatjuk, lapozgatva a Kiadványunk.... Benne van minden, ami

„LEADER, ahogy Mi szeretjük”

Tóth Tamás
UTIRO LEADER elnök

A LEADER PROGRAMRÓL

Mit jelent a szó, LEADER?

LEADER (francia betűszó: Liaison Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale) = Községi kezdeményezés a vidéki gazdaság fejlesztéséért

Mi a LEADER program célja?

Az Európai Közösség által 1991-ben elindított közösségi kezdeményezése, gazdasági, társadalmi és környezeti problémák helyi, ország és térségspecifikus megoldásaival segíti elő a fenntartható fejlődést Európa vidéki területein. Az akkori tizenöt uniós tagállam célja az elszegényedő és elöregedő vidéki térségek további leszakadásának megállítása volt, s a ma már három évtizedes gyakorlat – az azóta csatlakozott további országokban is – igazolni látszik a program létjogosultságát. Tehát, nem központilag meghatározott fejlesztési programok és Felhívások keretei közt adnak lehetőséget a vidéknek a fejlesztésre, hanem támogatják, segítik az önszorgító, saját utat választó és problémáit megoldó közösségek fejlesztését!

Kik a LEADER közösség tagjai?

A LEADER a helyi önkormányzatok, a vállalkozók és civil szervezetek összefogására épít, közösségeik kezébe tényleges döntéshozatali jogkört ad. Földrajzilag összefüggő, 10 és 100 ezer közötti lakosságú település csoportokat, térségeket hoz létre az érintettek által kidolgozott térségfejlesztési stratégiák megvalósítására, amelyek működését támogatja is. Fontos, hogy az önkormányzatok mellett, legalább ugyanakkora súllyal szerepeljenek a tagságban a másik kettő szektor képviselői is.

Mi a különbség a LEADER fejlesztési környezet és az egyéb Európai Unió programok között

A LEADER és a hagyományos vidékfejlesztési politika intézkedései között a különbség az, hogy az előbbi abban nyújt iránymutatást, „hogyan” lehet elérni a kívánt célt, nem pedig előírja, „mit” kell tenni, mint a központi fejlesztések esetén. A helyi részvétel, a valódi összefogás és együttgondolkodás, ami máshol esetleg kiegészítő jelleggel jelenik meg, itt a működés fő sajátossága,

ezért is nagyobb a program jelentősége annál, mint amit a forrásokból való részesedéséből következtethetnénk. A helyi fejlesztésekre önálló módszertant használ a LEADER. A CLLD (Community Led Local Development), a közösség által vezérelt helyi fejlesztés módszertana a vidékfejlesztési források értékének 5-15%-os lekötését segíti ma az EU-n belül.

Mi a LEADER hét alappillére, fejlesztési sajátosságai?

Hét fő jellemzővel lehet összefoglalni a LEADER megközelítést, amelyeket egy összefüggő eszközrendszerként kell értelmeznünk. Ezek pozitív kölcsönhatásban vannak egymással, mindegyik kiegészíti a másikat, ezáltal tartós hatást gyakorolva a vidéki térségek fejlődési dinamikájára és a helyi szereplők probléma-felismerési és -megoldási képességére.

1. Területalapú fejlesztés
2. Alulról építkező megközelítés

A helyi szereplők részt vesznek a stratégiáról való döntésben és térségük elsődleges ügyeinek meghatározásában.

3. Háromoldalú partnerség: a vállalkozói-, civil- és közsféra

A „helyi fejlesztési társulás”, úgynevezett helyi akciócsoport (HACS) létrehozása és működtetése. A HACS feladata hogy felvázolja és megvalósítsa a helyi fejlesztési stratégiát, döntéseket hozva a források megtervezéséről, felhasználásáról és kezeléséről.

4. Innováció
5. Integrált ágazatközi megközelítés
6. Hálózati működés
7. Kooperáció

Mi történt eddig nálunk a LEADER programban Magyarországon?

A kezdeményezés Magyarországon elsőként 2002 és 2004 között, a Kísérleti LEADER Program formájában valósult meg, melynek célja a LEADER-szemlélet bevezetésének előkészítése, valamint a tapasztalatszerzés támogatása volt helyi, regionális és nemzeti szinten. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 2004-ben határozott a vidéki közösségek számára jelentősebb önállóságot biztosító LEADER+ Program elindításáról az Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program keretein belül.

A program növekvő jelentőségét, az általa közvetített szemlélet kiterjesztését jelzi, hogy a LEADER+ 7 milliárdos forrását az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) IV. tengelye megtízszerezte: a 2007-13 közötti időszakban már több mint 70 milliárd forintot fordíthatnak az akciócsoportok a helyi fejlesztési elképzelések megvalósítására. 2007 őszén, a regisztrációs folyamat végeztével országsszerte 96 helyi közösség alakult, az összes LEADER részvételre jogosult település részvételével, ami szám szerint 3020 falut és kisvárost jelent. A közösségek 2008 januárjában kezdték meg helyi stratégia-alkotó munkájukat.

A 2014-2020 Fejlesztési időszak keretén belül, már teljes lefedettséggel, Magyarország összes 10.000 fő alatti településének részvételével indult el a LEADER program. A HACS-ok száma is növekedett, elérte a 103 egységet. A Helyi Akciócsoportok és azok munkaszervezetei megalkották az új Helyi Fejlesztési Stratégiáikat, megkötötték és aktualizálták együttműködéseiket és megjelentették saját Felhívásaikat! Ezen időszak jelenleg is tart, mely eredményeit kiadványunk is be kívánja mutatni!

Milyen a LEADER szervezeti formája?

Helyi Akciócsoport

A partnerségen alapuló alulról építkezés eredménye a Helyi Akciócsoport (HACS). Területét a LEADER akciócsoportot alkotó települések adják, a HACS tagjai is innen, önkormányzatok által képviseltetik magukat.

A HACS összetételére a 2007-től előírás, hogy a közsféra szereplői az arányokat tekintve nem haladhatják meg a csoport tagjainak 40 %-át. A vállalkozói szféra és a civil szféra képviselete együttesen így legalább 60 %-ot fog kitenni. HACS tagok lehetnek az alábbiak: őstermelők, egyéni vállalkozók, társadalmi szervezetek, alapítványok, közalapítványok, egyesületek, közhasznú társaságok, egyházközségek, egyházi szervezetek, települési (helyi vagy kisebbségi) önkormányzatok, jogi személyiséggel rendelkező települési önkormányzati társulások, önkormányzati intézmények. A közsféra és a vállalkozói szféra elhatárolása első rálátásra viszonylag egyszerűnek tűnik. Egy bizonyos mértéket meghaladó önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozást közszférának kell tekinteni a LEADER önszerveződések esetében. Azon az elven alapul ezen előírás, hogy az önkormányzatok indirekt módon se gyakoroljanak túl nagy befolyást a csoport működésére.

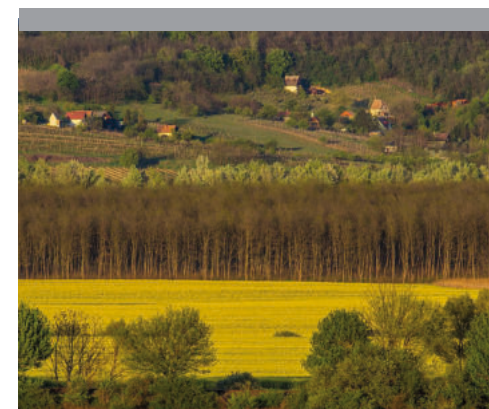
A LEADER Helyi Akciócsoportok jogi formát öltve Egyesületeket, munkaszervezeteket hoztak létre, így szervezettebb struktúrák alakulnak ki, amelyek képesek koordinálni a térségben folyó fejlesztéseket. A jogi személyiségű szervezetek hosszabb távon más pályázati kiírásokon is részt vehetnek önálló tevékenységek csak részben korlátozott.

<https://portal.lechnerkozpont.hu/arcgisportal/apps/webappviewer/index.html?id=203c8e10-ca9f43db81457d21f2d2965d> (LEADER térkép)

<https://www.facebook.com/notes/f%C3%B3kuszban-a-leader-program-csoport/magyarorsz%C3%A1gi-leader-helyi-akci%C3%B3csoportok-2014-2020/468967523651108/>

Mi az LEADER Együttműködési Projekt?

A Magyarországon működő HACS-ok regionálisan, vagy akár tematikusan is együttműködhetnek programjuk megvalósításában más térségi, magyarországi, vagy határon túli szereplőkkel. Az együttműködésük során hosszú, vagy rövidtávon segítik egymást és partnereiket. A Nyugat-dunántúli HACS-ok nem formális együttműködése már 2007 óta működik. Információ cserében, közösségépítésben, képzési programokban segítik egymást, s önmagunk át térségük fejlesztését! Kiadványunk létrejötté egy ilyen együttműködési projekt eredménye, mely a Nyugat-dunántúli HACS-ok által elért eredményeket kívánja bemutatni!

ALPOKALJA-FERTŐ TÁJ VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

HORVÁTH TIBOR
elnök

PÁLINÉ KELLER CSILLA
munkaszervezet vezető

Alpokalja-Fertő táj Vidékfejlesztési Egyesület
9436 Fertőszéplak, Széchenyi Kastély (Ady Endre u. 1.)
www.alpokalja-fertotaj.hu
info@alpokalja-fertotaj.hu

Mottónk:

„Megtartó vidék fejlődő életminőséggel”

„Itt alkotni, teremteni kell” – mondta Széchenyi István, térségünk szülőtte. Nagyon fontos a gondolkodásmódban végbement változás, amit a LEADER alapelvekre építkező rendszer működése hozott: elhisszük már, hogy vágyaink valóra válhatnak és a közös munka erős egységet teremt a civil és gazdasági világban is. A közel 40ezer főt számláló Alpokalja – Fertő táj térségének átfogó stratégiai célrendszerét számos közös tematikus műhely keretében fogalmaztuk meg, melyhez a LEADER program kiegészítő jelleggel tud és képes hozzájárulni, a program alapelveinek tiszteletben tartásával.

A térség átfogó stratégiai célrendszerének középpontjában az elérhetőség, az élő közösségek által javuló életminőség és a szélesebb értelemben vett autonómia áll. Ezek elérésével tudunk hosszútávon, fejlődő életminőséggel megtartó térség maradni.

Térségünk kiemelkedő gazdasági és turisztikai potenciállal bír, amely kiaknázásához a meglévő útvonalak (a bejárhatóság jegyében a bakancsos, kerékpáros, lovas és vízi) és az azokhoz kapcsolódó turisztikai attrakciók és minőségi szolgáltatások fejlesztése, vagy új kezdeményezések elindítása a térség versenyképességének megőrzéséhez szükséges hosszú és rövid távon egyaránt.

Emellett a meglévő adottságok, lehetőségek, és tudás aktivizálásával újabb minőségi helyi termékek előállításának és értékesítésének integrált támogatását indítottuk el. A térségi autonómia elérése rendkívül hosszú folyamat, hosszú távon pedig létkérdés. A Leader források ezen célhoz a „Gazdaságfejlesztés a Vidék Minősége” jegyében intézkedéssel kívánunk hozzájárulni mind egyedi, mind komplex fejlesztések támogatásával, a Vidék Minősége Védjegy Hálózat folyamatos működtetése és fejlesztése révén (ma már több, mint 70 taggal rendelkezünk).

Egy térség erejét annak identitása, az élő helyi közösségek jelenléte legalább annyira meghatározza, mint dübörgő gazdasága és emelkedő GDP értéke. A „jó itt élni” életérzéssel párosul, „már nem tékép e táj” szemléletben erősödő identitás stratégiánk „axis mundi”, azaz tengelye. Ezen cél eléréséhez részben helyi felhívásokon, részben „Örökségünk” címet viselő, térségünk általános iskoláit bevonó kezdeményezésen keresztül járulunk hozzá.

Alpokalja-Fertő-táj Védjegy Hálózat a Vidék Minősége jegyében...

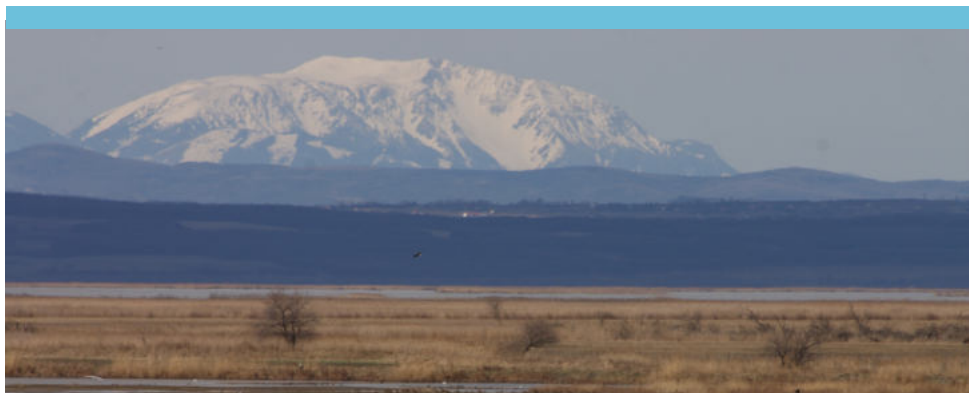
Hálózati kezdeményezés

Magyarországon a „Vidék Minősége” térségi védjegyet három akciócsoport vezette be a 2011-es évben: az Alpokalja-Fertő táj Vidékfejlesztési Egyesület, "A BAKONYÉRT" Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület és az Éltető Balaton-felvidékért Egyesület. A védjegyet megszerezni kívánó személyek és vállalkozások minősítési eljárása a „Rural Quality - Vidék Minősége” védjegy nemzetközi minősítés és népszerűsítés szabályrendszerének megfelelően történik. A nemzetközi védjegy térségi bevezetését (minősítési rendszerek kidolgozása, a hálózat felállítása, a közösségi marketing alapjainak megteremtése, egy védjegy központ és egy értékesítési pont kialakítása) a 2007-13-as időszak **LEADER nemzetközi együttműködési projektjeinek és az MNVH által tapasztalatszerzésre kiírt kisprojektjének** köszönhetik a magyar akciócsoportok.

A jelenlegi programozási időszakban a **3 védjegyes térség közös LEADER térségek közötti együttműködési projektje** két fő pillérre épül: egyrészt a hálózati tudás átadására törekszünk a hazai HACS-ok részére, másrészt a márkavédjegy országos elismertségének növelését tűztük ki zászlónkra.

Ezzel párhuzamosan az egyes térségi védjegy hálózatok önállóan is törekednek hálózataik, tagjaik (a 3 térség összesen közel 300 védjegyes tagot számítva) fejlesztésére, különféle források bevonásának kombinációjával.

A 3 térség általános tapasztalata, hogy a 2007-13-as időszakban a vállalkozások a védjegy program iránt mutatott kezdeti bizalmatlansága a programozási időszak végére kezdett megszűnni, ezt a fejlesztési forrásokból való részesedésük folyamatos növekedése is mutatja. A termelői szektorban több vállalkozás számolt be arról, hogy a támogatásnak köszönhetően el tudott indítani olyan új termék/szolgáltatáspályát, amely a piacon maradási távon biztosíthatja számára. Több vállalkozás esetében a fejlesztéseknek köszönhetően új munkahelyeket teremtettek,

néhány esetben új piacok belépőivé válhattak. A védjegyes hálózati programnak köszönhetően sokkal közvetlenebb kapcsolatba kerülhettünk térségünk vállalkozóival, így ők is szervezettebb részévé váltak a Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésének és megvalósításának. A vállalkozókat a minősítések, a közös műhelymunkák, tanulmányutak, rendezvényeken való közös megjelenéseken, egyszóval a hálózati munka során sokkal jobban megismerhettük. A szektorokon belüli és a szektorok közötti párbeszédben új termékek, szolgáltatások, közös megoldások születtek, amelyek megvalósítása térségünk számára is többletértékkel bír.

Az Alpokalja-Fertő-táj térségben máig több, mint 90 termelő/szolgáltató dolgozik együtt három szektorban: élelmiszer előállítók, kézművesek/művészek és turisztikai szolgáltatók. Rendszeresen találkozunk, biztosítunk teret a közös tanulásra, eszmecsere, együttműködésekre. A Vidékfejlesztési Egyesület több, mint 40 védjegyes számára biztosított egyéni fejlesztési lehetőséget saját LEADER felhívásain keresztül közel 200 millió Forint erejéig. Egyesületi projektekből, illetve működésünk terhére védjegy koordinációt és jelentős közösségi marketing csomagokat biztosítunk folyamatosan a tagjaink számára (professzionális facebook oldal, rádiós kampányok, kisfilmek, népszerűsítő kiadványok, roll up-ok, molinók, árusító asztalok és további marketing eszközök). Kiemelkedő közös rendezvényünk, a Nyitott Porták Napja 2023-ban már harmadik alkalommal kerül megszervezésre. Új kezdeményezésünk alapjait, egy Bevásárló Közösség elindítását jelenleg szervezzük.

A hálózat honlapja: www.alpokaljafertotaj.hu

A hálózat Facebook oldala: <https://www.facebook.com/videkminosegalpokaljafertotaj>

GÖCSEJ-ZALA MENTE LEADER EGYESÜLET

GYARMATI ANTAL
elnök

RÓZSÁS MIKLÓS
munkaszervezet vezető

Göcsej-Zala mente Leader Egyesület
8999 Zalalövő, Szabadság tér 1. (akkreditált iroda: 8912 Nagypáli, 030/2 hrsz.
Megújuló Energiaforrások Innovációs és Ökocentruma)
www.gocsejzalamente.hu | info@gocsejzalamente.hu | +36 92 815 120

A Göcsej-Zala mente Leader Egyesület a Nyugat-Dunántúlon, Zala megye északi és nyugati részén, a zalaegerszegi kistérségben helyezkedik el, körülölelve a zalai megyeszékhelyet (46 település). A térség három nagy egységre osztható (Észak-Nyugat Zala, Göcsej, Zalavölgye), melyek mindegyikére az aprófalvas településszerkezet jellemző. A táj alapvetően mező- és erdőgazdasági jellegű.

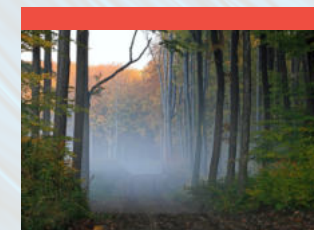
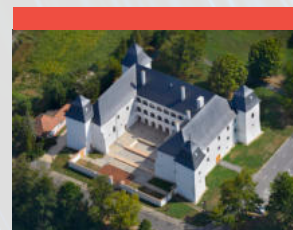
A térség közös jellemzője a magas fokú biodiverzitás; a HACS területének nagy része természeti értékein kívül tájképvédelmi szempontból is értékes. Emellett a térség gazdag kulturális hagyományokkal, épített örökséggel, turisztikai attrakcióval rendelkezik, melyek megőrzése, továbbfejlesztése alapvető fontosságú.

A településszerkezet következtében magas az ingázók aránya, a lakosság elöregedő, helyben tartásuk és helyben foglalkoztatásuk kiemelt cél.

Célunk, hogy településeink olyan térséget alkossanak, ahol környezettudatos, aktív és együttműködő partnerek élnek; a helyi problémákra a térségben lévő közösségek összefogáson alapuló válaszokat adnak; a térségben élő emberek, családok helyben képzelik el jövőjüket; a megerősödő helyi vállalkozások biztosítani tudják a helyben való foglalkoztatást; a meglévő belső értékekre önálló és önfenntartó helyi közösségek épülnek.

Mottónk: „Természet-Közösség-Innováció - Együtt a helyi közösségek fejlődéséért”.

A HACS fő fejlesztési irányai: a tematikus élményturizmus és szolgáltatás fejlesztés jegyében szálláshelyhez nem köthető Élménypontok létrehozása, a turisztikai imázs javítása; a helyi értékek megőrzésére, innovatív bemutatására irányuló fejlesztések; a helyi identitást és együttműködést segítő közösségi fejlesztések; a lokális gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozásokon keresztül.

1. Gyűrűs - Virtuális lövészmozi kialakítása

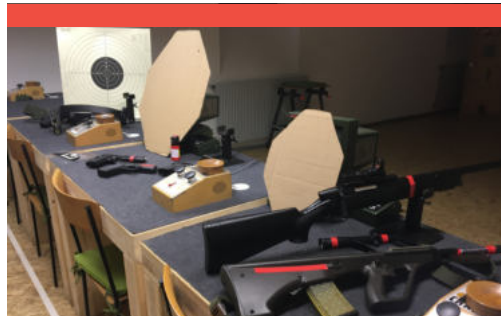
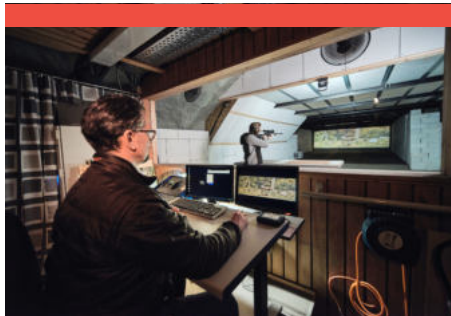
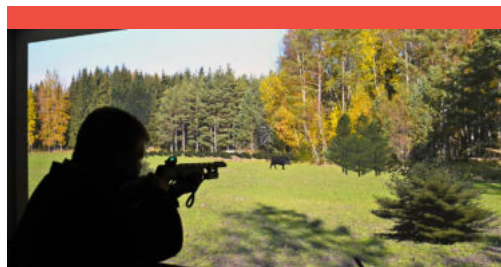
Gyűrűs településen, a 82 hrsz.-on, vadászturisztikai Élménypont létrehozása, virtuális lövészmozi kialakításával

A tervezett projekt egy virtuális vadászturisztikai élményközpont létrehozása. A felújítandó 160 nm nagyságú épületben a legmodernebb technikával felszerelt lövészmozi kerül kialakításra, ahol balesetveszély nélkül gyakorolhat a látogató a saját vagy a helyi fegyverekkel, éles lőszer nélkül. A svéd Marksman cég által kifejlesztett, legmodernebb programmal rendelkező, eszköze kerül beszerzésre, amely nemcsak a virtuális lövészetet teszi lehetővé, hanem fejlett szoftver támogatóknak köszönhetően, azonnal kiértékeli a leadott lövés tulajdonságait.

A csomag része egy hardver és egy szoftver alapsomag, emellett kiegészítésre került egy Vadász csomag és egy Sport csomaggal, továbbá egy kiegészítő hardverrel is.

A megvalósítani kívánt virtuális lövész élményközpont egyedülálló beruházás a térségben, hiszen a legfejlettebb technológiával felszerelt lövészmoziban mindenki gyakorolhat, a kezdő vadásztól a sportolókön át az iskolás csoportokig. Magyar és külföldi vendégekre egyaránt számíthatnak, mivel különleges élményt biztosítanak olyan technikával, ami Közép-Európában csak néhány helyen található meg.

Az építkezés során kiemelt figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre: kifejezetten akadálymentes terek létesülnek. A fűtést biomasszával működő cserépkályhával oldják meg, gondolva a megújuló energia hasznosításra is.

2. Nagypáli Innovációs projektek a megújuló energiaforrások hasznosítása terén.

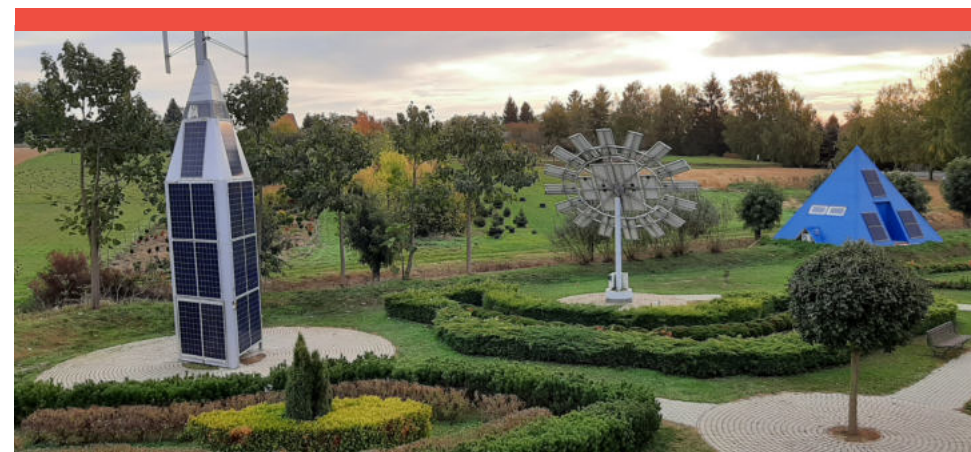
Nagypáli település - amely 2018 évben, E.ON Energy Globe Magyarország díjjal kitüntetett település és a Polgármesterek Éghajlat- és Energiapolitika Szövetségének tagja -, több innovatív a megújuló energiák alkalmazását bemutató, Leader támogatású projektet valósított meg az elmúlt időszakban.

A SECAP irányelveit egyértelmű útmutatásnak tekintik a településen, a pályázatok révén, már 2007 évtől kezdődően, egyre bővülő tartalommal valósultak meg a megújuló energiák használatát megvalósító beruházások, valamint olyan zöld turisztikai attrakciók, amelyek a térségben máshol nem fellelhetők.

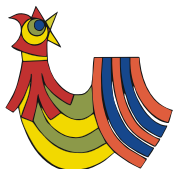
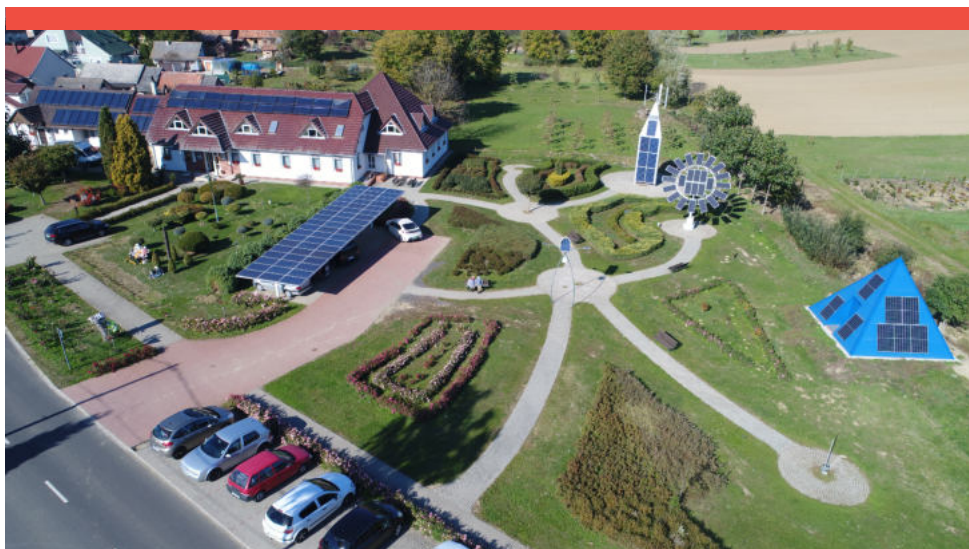
Ilyenek fejlesztések voltak: a Hibrid erőmű, „Napraforgó” fotovoltarikus napelem telep, nap-elemmel fedett autó parkoló, hőszivattyús rendszer alkalmazása az középületek fűtéséhez, automatikusan vezérelt vándor rostélyos kazán beüzemelése a Nagypáli Energia Parkban.

Legfrissebb nyertes projektjükkel, amely az Energia Piramis nevet kapta, ezen már működő fejlesztések energia termelése folyamatosan kerül összehangolásra és bemutatásra. A kialakított laborban lehetőség nyílik a különböző megújuló energiát alkalmazó beruházások alapfokú műszaki ismertetésére, megtekinthető a valós idejű elektromos energiatermelés minden a településen működő rendszerről.

A fejlesztés révén megjeleníthetők lesznek a közintézmények aktuális elektromos energia fogyasztási adatai, a megtermelt/elfogyasztott energia aránya, a napkollektoros fűtési rendszer adatai (fűtőközeg hőmérséklet, tárolt energiamennyiség), az aktuális és korábbi környezeti és időjárási adatok (hőmérséklet, páratartalom, szélereősség és szélirány, fényerősség, UV sugárzás, környezeti zajterhelés). Szemléltethetőek a megtermelt elektromos és hőenergia közötti összefüggések.

3. Göcseji Digitális Érték és Élmenytár

A fejlesztés Teskánd Község Önkormányzata koordinálásával, 18 partner település kiemelkedő, helyi jelentőségű épületeinek, egyedi alkotásainak digitális értéktárát hozta létre.

A digitalizálás az egyik legmodernebb technológiával, 3D-s szkennel segítségével valósult meg. Az eljárás abszolút innovatív technológia, amely a látogató, felhasználó számára (fotókkal, videókkal kiegészítve) teljesen valós élményt nyújt az online térben, egyúttal tökéletesen alkalmas a helyszíni tájékozódásra, információnyerésre.

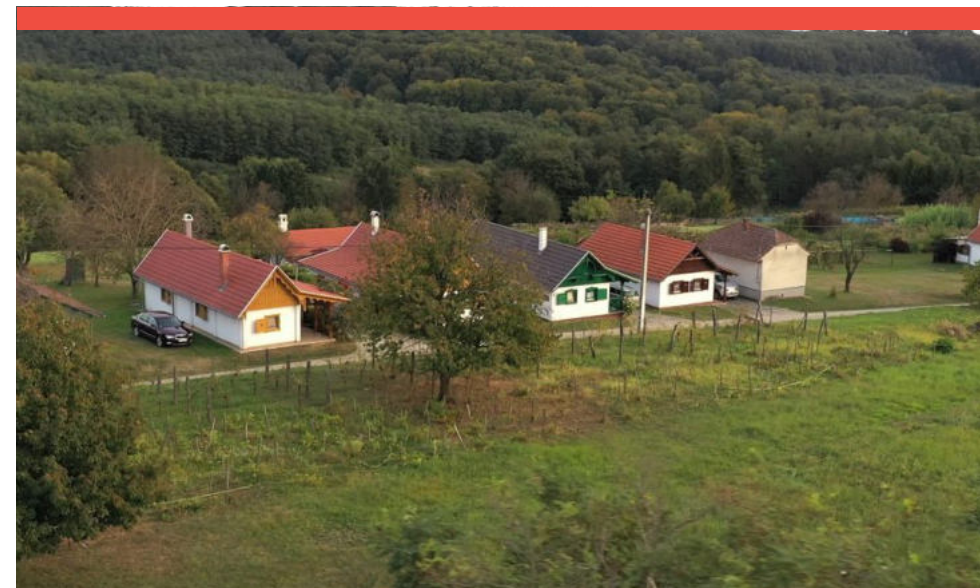
A projekt során létrehozott 3D modellek a későbbiekben folyamatosan aktualizálhatóak, így az Értéktár érvényes és aktuális marad. Ezzel a technológiával a települések számára értéket képviselő épületek, tárgyak, helyi érdekű objektumok digitális testet ölthetnek. A digitális értéktár eredményeként létrejön egy a világhálón elérhető, jól kezelhető, mobil applikációval is használható weboldal, amely éppúgy képvisel helytörténeti, mint turisztikai értékeket.

A használhatóságot és a teljességre törekvést mutatja, hogy a 3D szkennelés mellett légi fotózás, légi videózás technológiája is megjelenik az eredményben.

Ezzel a módszerrel a helyben élőknek is nagy élményt jelent a saját környezetük újra felfedezése. A fotók szintén a honlapon és applikációban válnak elérhetővé.

honlap elérhetősége: <https://gocsejertekar.hu>

A Térségi Mobil Digitális Érték és Élmenytár pályázati támogatása kezdeményezés a Helyi Akciócsoport mindhárom térségében támogatta a helyi térségi munkát, melynek eredményeképp az Észak-nyugat Zala térsége (14 település) már elérhető a <http://www.eszszakzala.hu> honlapon. A Zala völgye térség települései (14 település) is befejezték az együttműködésen alapuló megvalósítást, amelynek eredményeként széleskörű és nagyon érdekes néprajzi gyűjtőmunkák érhetőek el a <http://zalavolgyeertekar.hu> honlapon.

HÉVÍZ-BALATON-ZALAI DOMBHÁTAK LEADER EGYESÜLET

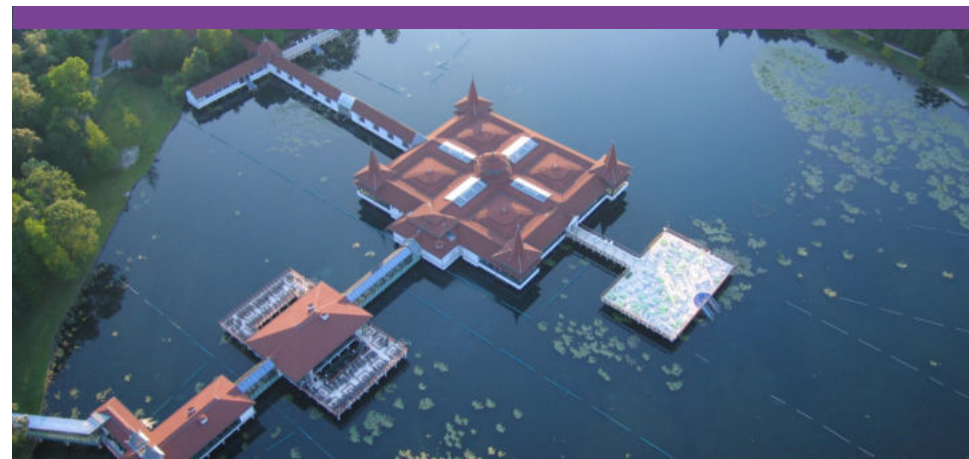
PAPP GÁBOR
elnök

VÉRTESALJAI LÁSZLÓ
munkaszervezet vezető

Hévíz-Balaton-Zalai Dombhátak LEADER Egyesület
8394 Zalaapáti, Deák Ferenc utca 64.
www.hevizbalatonleader.hu | <https://www.facebook.com/hevizbalaton>
heviz.balaton.zalaidombhatak@gmail.com | +36 30 719 6588

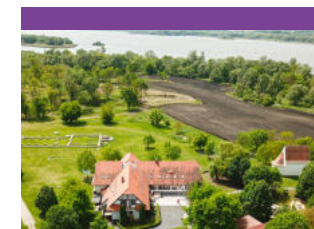
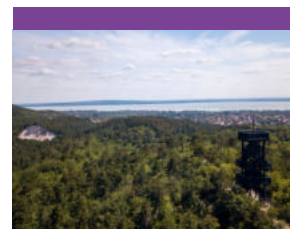

A Hévíz-Balaton-Zalai Dombhátak LEADER Egyesület akcióterülete térségét alkotó 23 település Nyugat-Dunántúlon, Zala megye Veszprém megyével határos észak, észak-keleti részén, a Balaton észak-nyugati partján alakult, két korábbi LEADER térség megyehatároknak való megfeleltetése miatt levált településeiből. Az akcióterület kiterjedése 396,84 km², lélekszáma 26 920 fő. Egyesületünk évről-évre bővülő közössége 2021-ben 98 taggal büszkélkedhet. Az önkormányzatok, vállalkozók és magánszemélyek mellett nagy szerepet vállalnak a civil szervezetek is közösségünk munkájában.

Az egyesület működési területét érintő, 2014-2020-as időszakban a térség által elfogadott Helyi Fejlesztési Stratégia alapján 2017. novemberétől kiírásra került felhívások gazdaság- és közösségfejlesztési céllal kerültek megfogalmazásra.

Egyesületünk a felhívásokon és közösség-szervező munkáján keresztül kívánja elérni, hogy a Nyugat-Balaton természeti-, emberi és kulturális erősségeire és helyi értékeinek hasznosítására alapuló, lokális gazdaság megerősödjön, egészséges közösséggel és emberekkel, fejlett minőségi turizmussal kiegészülve minőségi élettérre és meghatározó gazdasági tényezővé váljon.

A fenti célok megtestesüléseként hívta életre egyesületünk 2020-ban a Szezon Kosár Bevásárló Közösséget, mely rövid ellátási láncként a helyi termelők értékesítési és marketing tevékenységeit koordinálja, s ezáltal kínálja a térség lakosságának ellenőrzött, egészséges helyi élelmiszereket. A közösségépítésen keresztül erősíti a helyi gazdaságot és ösztönöz a minőségi termék-előállításra, fogyasztásra.

1. Talabér-féle vízimalom

A Talabér-féle Malom rekonstrukciója látvány vízikerekének megépítése, kis mintagazdasággá (pékműhely) alakítása, funkcionális helyreállítással, bemutatókkal

A János-forrás vize által hajtott Talabér-féle malomról az első említések 1511-ből valók. Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata megalakulásakor a malomépület magántulajdonban lakóépületként funkcionált, 2014-től ismét önkormányzati tulajdonba került. A pályázó Önkormányzat számára kiemelkedően fontos a helyi értékmegőrzés, a helyi védettség alatt álló épületek karbantartása és ezeknek közösségi célokra való kiaknázása, beépítése a település életébe. A Talabér-féle malom a projekt által újraépített malomkerékkel, valamint az őrlés folyamatát is bemutató Pékmúzeummal bővült a földszinti helységek bontását és helyreállítását követően. A HACS térségben a korábbiakban nem működött hasonló bemutatóhely, így egy igazán unikális „nyitott porta” jött létre a fejlesztés által. A nyitott porta kialakítása, az őrlési folyamat bemutatása télen-nyáron használható rendezvényhelyszín, az állandó rendezvényekkel megtöltött pékmúzeum kialakítása jelentős turisztikai látványossággá emeli a több, mint fél évezredes gyenesdiási vízimalmot.

2. Fánkkarnevál

XI. Fánkkarnevál - Zalaapáti

A Zalaapáti Fánk Karnevál 2008 óta megrendezésre kerül a településen. A rendezvény középpontjában a helyi és szomszédos települések háziasszonyai által készített farsangi fánkok állnak, mint helyi kézműves termékek. A településen nagy hagyománya van a farsangi időszakban a különböző fánkok készítésének, hiszen a fánk egy olyan finomság, amit mindenki szeret, ez adja a találkozói közös pontját, ami emberek sokaságát vonzza közös időtöltésre. A karnevál keretében, - melyet minden évben a farsangi időszak végéhez igazítanak - több a HACS területéről érkező csapat és helyi csapatok mérik össze fánk sütési tudományukat. A sokféle ízesítésű fánk (lekváros, csokis, joghurtos, hagymás, sonkás, körözöttes), a formák sokasága (hattyú, virág, kosár, farsangi álarc, bohóc, nyalóka) a készítőik ötletességéről árulkodik. A Fánk Karnevál keretében szakértő zsűri több kategóriában is nyertest hirdet. Minden évben közel 20-25 csapat vesz részt a Karneválon, száznál is többféle fánkkal. A rendezvény célja elsősorban, hogy mindenkit megismertessenek a hagyományos fánk készítés módjával és végeláthatatlan változataival, valamint, hogy a helyi és a környező települések lakosságát egy vidám közösségi programba vonja be. A helyszínen látványsütőde is üzemel, ahol a forgácsfánk és a különleges rózsafánk elkészítését láthatják a látogatók, illetve meg is kóstolhatják azokat. A Fánk verseny mellett a rendezvényen kulturális programok zajlanak, művészeti, iskolai, óvodai és amatőr csoportok mutatják be műsoraikat. A rendezvényre minden évben egy meglepetés sztárvendég is meghívást kap. Ezek mellett a programok mellett a gyerekeknek külön helyszínen gyerekprogramokat szerveznek.

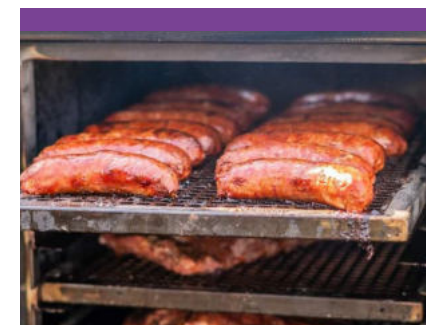
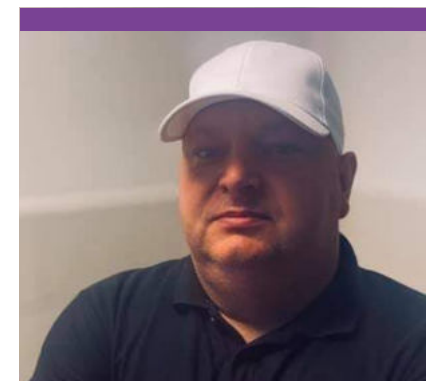

3. Ozsvárt Kolbászműhely

Ozsvárt Kolbászműhely technológiai fejlesztése

Ozsvárt Gábor és Anita 2020. júliusában Hévíz közéletében, Karmacson indították el kolbászműhelyüket. Jelenleg friss süttökolbászokat készítenek jó minőségű húsból és halból, sokféle fűszer és „kijethető” nevű alapanyagok” felhasználásával. Minden terméküket adalékanyag mentesen; tartósító-, és tömegnövelő szerek, színezékek, nitrites pácsó és ízfokozók nélkül készítik. Egy olyan kiemelkedő minőségű és gazdag ízvilágú termékcsaládot hoztak létre, mellyel reményeik szerint csökken az élelmiszeriparban kialakult minőségbeli vákuum és sok család tudja élvezni a minőségi, húsból készült termékeket.

A Leader finanszírozású projekt a kézműves kolbásztöltő mikrovállalkozás technológiafejlesztését segítette elő. Ugyanis töltőgép és légkamrás csomagoló gép beszerzésével hatékonyságnövelő, valamint kapacitásbővítő beruházást hajtottak végre. A beruházás elősegíti a munkaerő jobb kihasználását. Töltőgép növeli a költséghatékonyságot, mert azonos mennyiségű kolbászpép rövidebb idő alatt válik betölthetővé. A késztermék előállítás így kevesebb időt vesz igénybe.

INNOVATÍV DÉL-ZALA VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

DR. MOLNÁR ZOLTÁN
elnök

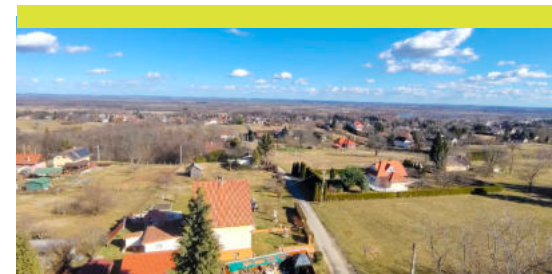
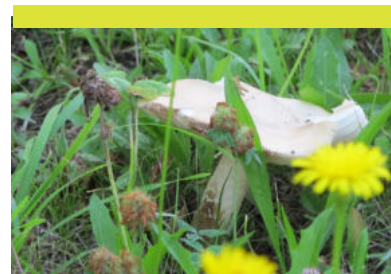
KULCSÁR NORBERT
munkaszervezet vezető

Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület
8778 Újudvar, Petőfi S u. 2.
www.innovativdelzala.hu |
www.facebook.com/innovativdelzala.vidékfejlesztésiegyesület
innovativdelzala@gmail.com | +36 93 360 088

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület területét kerek erdők, mezők, gyepek és szántók borítják, melyeket a gazdag élővilággal tarkított, tavakkal tagolt dombok és völgyek váltakozása tesz igazán természetközeli. Adottságai tökéletesek a kerékpáros, vízi vagy gyalogos túrákat kedvelő családok és baráti társaságok számára, amit egyedi élmények tesznek felejthetlenné. A régió kiemelt központja a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkhoz tartozó kimagasló értékű Kis-Balaton, melynek hallatán felsejlenek gyerekkori képeink Matula bácsiról és a Tüskeváról. Az akciócsoport területének délnyugati szegélyén található a Mura-menti Tájvédelmi Körzet, ahol a kanyargó Mura folyó a Kerka torkolatától a Drávába ömléséig alkot határzónát Magyarország és Horvátország között. Az országhatár és a Zalai-dombvidék markáns délnyugati pereme között elhelyezkedő terület a Mura-mente, melyet gazdag élővilága és vadregényessége miatt Európa Amazonasa névvel is illetnek.

A helyi akciócsoport 41 települést foglal magába a nagykanizsai és a zalakarosi kistérség területtől, területe 630,47 km², lakóinak száma 25.358 fő. Itt található a hazai összehasonlításban jó helyzetű régió legszegényebb települései, amelyek jelenleg kedvezőtlen társadalmi-gazdasági helyzetben vannak, páratlan természeti értékeik révén azonban komoly fejlődési potenciállal bírnak. A LEADER pályázatok mellett a térségben néhány évvel ezelőtt a kormány által elindított Mura Nemzeti Program is jelentős integráló erőt jelent. A program fontos pillérét képezi az elsősorban az agráriumra épülő helyi gazdaságfejlesztés és az intenzív turizmusfejlesztés, mindez a térség fenntartható fejlődése és lakosságmegetartó erejének növelése érdekében.

1. Érzékek Útján - Kis-Balaton térségi együttműködési hálózat kialakítása

Az "Érzékek Útján" élménytúra hálózati együttműködés Balatonmagyaród, Garabonc, Nagyrada, Zalakaros, Zalamerenye, Zalaszaabar, Zalakomár területét öleli fel.

A projekt célja a turisztikai potenciál növekedésének elősegítése Zalakaros térségében, a lokális értékek és identitástudat erősítésének figyelembevételével. A projekt keretében, a már működő Érzékek Útján interaktív zalakárosi élménytúránkat szeretnénk kibővíteni egy Kis-Balaton hálózat létrehozásával térségi szintre, a Zalakaros környéki attrakciók és szolgáltatók bevonásával. Az interaktív túra magas minőségű szolgáltatást kínál, akár a meglévő szolgáltatások összekapcsolásával.

Az érintett térség turisztikai szereplői részvételével a workshopot szervezünk, kijelölésre kerül az "Érzékek Útján" térségi interaktív élménytúra, ezt bemutató study tourt szervezünk. Weboldal, valamint marketing kiadvány készül, marketingkommunikációs kampányt valósítunk meg. A projekt zárásaként megvalósul a projekt eredményeket bemutató közösségépítő rendezvény. A projekt eredményként legalább 10 turisztikai szolgáltatóval alakul ki új turisztikai hálózat, marad fenn aktív együttműködés az élménytúra közös kínálata által.

Tervezett bevont turisztikai szolgáltatók:

1. Kápolnapusztai Bivalyrezervátum
2. Zoobori Kalandpark, Zalaszaabar
3. Kányavári Borbirtok, Zalaszaabar
4. Kránicz Borház, Garabonc
5. Cezar Pincészet, Nagyrada
6. Kovács Ottó borászat és vendéglátás, Nagyrada
7. Pálos Malom, Zalamerenye
8. Kányavári-sziget Vízmű, BFN
9. Örömhgyi vendégház, Örömhgyi Turisztikai Sport- és Természetjáró Egyesület, Zalamerenye
10. Zalakárosi Fürdő
11. Madárrezervátum, Zalakomár
12. Fodros Vízitúra

2. Mura-menti malacságok

A már hagyományként kerül megrendezésre minden évben a Mura-menti malacságok- Egyházközségi böllérfesztivál, melyen neves fellépők és malacságok fogadják a látogatókat.

A rendezvény évről évre megrendezésre kerül 2014 óta. Így mindenképpen kijelenthetjük, hogy hagyománnyá vált a rendezvény a térségben.

A tervezett program a következő:

- Megnyitó
- Látvány disznóvágás, illetve disznóvágások, a feldolgozások megkezdése. Az előállított termékek értékelése a nap végén, díjátadás.
- A falusi disznóvágási hagyományok felelevenítése játékosan
- Kísérő programok (gyermekjátékok, vetélkedők gyermekeknek, felnőtteknek, tombola)
- Térségi fellépők (zenés táncos mulatságok)

Csapatok vetélkednek a zsűri és a látogatók kegyeiért a finomabbnál finomabb disznóvágás után készült étellel. Évről évre híresebb a rendezvény, egyre több csapat indul a versenyen és egyre nagyobb az érdeklődők száma is.

Rendezvényen biztosítottak a sátrak, színpad, asztalok, sörpádok és székek.

A látogatók és a berendezések biztonságára a Murakeresztúri Polgárőrség tagjai vigyáznak. Önkéntes segítők részvétele az előkészületekben és a sikeres lebonyolításában, tereprendekezésben takarításban.

A projekt keretei között fontos az ágazatköziesség, amely úgy valósul meg, hogy a projekt szervezéséből, végrehajtásából a Murakeresztúri és Fityeházi önkormányzat mellett számos civil (pl.: Összefogás a Mura Régióért Egyesület; Mura Menti Szent Kereszt Egyesület, stb.) és vállalkozó (pl.: Mikolánné Danajka Bianka kézműves, stb.) is kiveszi részét.

KÖZÉP-ZALA GYÖNGYSZEMEI VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

VIGH LÁSZLÓ
elnök

DR. CSIKÓS ANDREA DÓRA
munkaszervezet vezető

Közép-Zala Gyöngyszemei Vidékfejlesztési Egyesület
8767 Felsőrajk, Kossuth u. 3.
<https://kozep-zala.hu/> | kozep.zala@gmail.com
+36 93 510 006 | +36 93 510 005

A Közép-Zala Gyöngyszemei Vidékfejlesztési Egyesület a Nyugat-Dunántúli régióban, a Zala-domb-ság szívében található. Három nagyváros Keszthely, Zalaegerszeg és Nagykanizsa között helyezkedik el. Hatálya alá 32 település tartozik. A kisebb falvak, települések mellett egyetlen város tartozik hozzá, Pacsa. A térség számos természeti értékkel rendelkezik, erdőknek, szőlőhegyeknek, valamint horgásztavaknak ad otthont. A horgásztavak nem csak a horgászok kedvelt területe, hanem a természetkedvelőké is. A tavak nagyrészt akár körbe is lehet sétálni, de a túrázóknak a szőlőhegyekben és erdőknél is lehetőségük van kirándulni. A térség jelentősebb tavai a zalaszentmihályi horgásztó, a Pacsai-tó, pótrétei horgásztó és Pölöskén Bioland Tőzgebányató. Egyik természeti érték, ami egyben a térség egyik látványossága is a pacsai Öreg Hárs, amely 2019-ben lett Zala megye legszebb természeti csodája. Találhatóak műemlékek is, mint például a Deák-ház Söjtörön, mely Deák Ferenc szülőháza volt, valamint Búcsúszentlászlón a templom és Kálváriakápolna, amely egy fontos búcsújáró hely, alatta található egy forrás is, melyet Szent László kútjának neveztek el.

A HACS célja a helyi mikro- és kisvállalkozások, valamint az önkormányzatok támogatása. Az önkormányzatok által szebb településkép alakul ki, ami kedvezhet az idegenforgalomnak. A helyi termelők a pályázatokkal modernizálhatják, bővíthetik vállalkozásaikat, ezáltal elősegítve a termelt áruk mennyiségének növelését, minőségének javulását és népszerűsítését. Az Egyesület előtérbe helyezi a helyi termékek megőrzését, népszerűsítését és támogatását. A térségben rendkívül sokféle helyi termék található, melyeket a termelők szívvel-lélekkel készítenek, például tejtermékeket: sajtok, házi túró, tejföl, valamint krémfagylalt ezenkívül kiváló minőségű húсарuk, mézek, szörpök, savanyúságok, valamint számos kézműves termék is található: horgolások, hímzések, rongyszőnyegek stb. Az Egyesület minden hónap utolsó szombatján termelői és kézműves vásárt szervez a helyi termelőknek, ahol árusíthatják portékáikat.

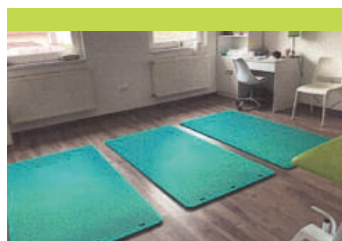
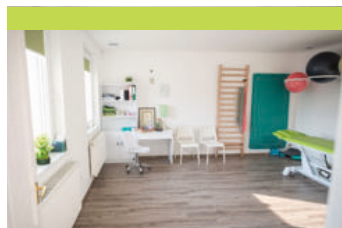

1. Gyógytornász – fizioterapeuta egyéni vállalkozás indítása és gyógytorna kezelőhelyiség építése – a Kisbucsa

Dózsa Gy. u. 13. sz. alatti lakóház bővítésével.

Gyógytornász – fizioterapeuta egyéni vállalkozás indítása és gyógytorna kezelőhelyiség építése.

A kezelőhelyiség létrehozásával lehetőség van egyéni vagy akár csoportos az általános állapotjavítás, vagy prevenció jellegű mozgásszervi tanácsadásra például ismeretterjesztő előadássorozat formájában. Emellett a gyógytorna magánrendelés hozzájárul a páciensek rehabilitációjához. Sokan szívesebben járnak otthonos környezetben tartott kezelésre, ahol rugalmasak az időpontok, ahol igazodnak a páciensek időbeosztásához, vagy esetlegesen ismerik is a gyógytornász-fizioterapeutát, hiszen megbíznak benne, ami ez esetben egy fontos szempont. A „Versenyképes vállalkozások” helyi pályázati felhívás keretében megvalósult kezelőhelyiség építése pont ezt a célt szolgálja, ahol ugyanolyan színvonalú kezelést/ellátást kapnak a páciensek, mint akár egy kórházi gyógytorna keretében. Az érdeklődők tájékoztatásaként létrejött a www.moveart.hu honlap is. Az építés mellett beszerzésre került három darab Thera-Band torna-szőnyeg is ezzel is bővítve a már meglévő eszközöket. Szermjágin-Borsos Zsófia gyógytornász-fizioterapeuta, manuálterapeuta, reflexzónás terápiás talpmasszőr, Kinesio Taping terapeuta és fitball instruktor ezzel az egyéni vállalkozás indításával hiánypótló jellegű tevékenységet végez a térségben, amely nagyban hozzájárul a versenyképes vidék, a helyben való foglalkoztatottság által a falvak népességmegtartó képességének növeléséhez, valamint induló női egyéni vállalkozóként a helyi gazdaság fejlesztése révén a HACS céljainak eléréséhez.

2. Innovációval a tradícióért - népi kismesterség versenyképességének megőrzéséért.

Fazekas termékek előállításához szükséges fazekasműhely új eszközökkel történő felszerelése. Piacra jutás segítése gépjárművásárlással. Fazekas mesterség és portékák népszerűsítése marketingeszközökkel.

A fazekasság, mint mesterség „kihalófélben” van, egyre kevesebben választják ezen mesterség űzését. Pedig fontos lenne a hagyományaink és mesterségeink megőrzése, óvása, hogy majd a születendő generációk is közelebről megismerhessék ezeket. A „Termelj helyben, fogyassz helyben” helyi pályázati felhívásnak is ez a lényege, hogy a támogassa a helyi termékeket, termelőket, akik ezáltal megőrizhetik hagyományainkat, fejleszthetik, korszerűsíthetik eszközeiket, gépeiket és népszerűsíthetik portékáikat. Az igényelt új eszközök, melyek leváltják az elavult, elhasznált munkaeszközöket segítenek egy szebb, minőségibb késztermék előállításában. Horváth Csaba fazekas rendszeresen jár a térség helyi piacaira, játszóházakat vezet és kézműves foglalkozásokat tart. A gépjármű beszerzésével a fazekas termékek szállítása a piacokra és kiállításokra, valamint a foglalkozásokra vitt eszközök, alapanyagok eljuttatása is egyszerűbb, és megkönnyíti a szállítást.

A honlap létrehozása nagyban elősegíti a termékek népszerűsítését. A XXI. században egy vállalkozás életében fontos szempont, hogy rendelkezik e saját weboldallal vagy sem, sokan úgy szeretnek vásárolni vagy ellátogatni egy vásárba vagy kiállításra, ha előre látja, hogy valószínűleg mi fogadja majd ott, érdekesnek és kihagyhatatlannak gondolja e vagy sem. A modern számítástechnikai eszközök segítenek a minőségi nyomdai anyagok létrehozásában (pl. szórólapok, névjegykártya, bemutató anyag stb.), hiszen nem mindegy, hogy milyen ezek külleme. Egy igényesen megszerkesztett és nyomtatott anyag jobban felkelti a leendő vásárlók figyelmét. Ezek mellett a fényképezőgép beszerzésével megfelelő minőségű képeket lehet készíteni, amely fontos egyrészt a honlapra feltöltött képek, másrészt például a szórólapokon megjelent képek minősége miatt.

3. Hahóti kemenceudvar építése a kulturális, közösségi rendezvények kiszolgálása, színvonalának emelése, népszerűsítése érdekében.

A hahóti IKSZT a kulturális, szabadidős, közösségi rendezvényeinek minél szélesebb körű és minél színvonalasabb megrendezése érdekében egy új, impozáns elemmel kívánja bővíteni a rendelkezésre álló adottságait. Az IKSZT udvarában egy kemenceudvar, egy „L” alakú fedett közösségi tér jön létre, melynek középpontjában, az „L” alak két szárnyának találkozásában megépítésre kerül úgymond egy gasztró park. A kemenceudvar 2 db kemencét, az üstházat és a hozzájuk kapcsolódó elemeket tartalmazza.

Az „Élhetőbb települések” helyi pályázati felhívás keretében, Hahót Község Önkormányzata a kulturális, szabadidős és közösségi rendezvényeinek minél szélesebb körű és minél színvonalasabb megrendezése érdekében egy új, innovatív elemmel bővítette a rendelkezésre álló adottságait. A kultúrház, mai nevén IKSZT egy olyan frekventált területe a településnek, ahol jellemzően közösségi, kulturális és családi eseményeket rendeznek, ezért volt fontos ennek felújítása és bővítése. A projekt fő része a fedett közösségi tér és a kemenceudvar, amely összesen 102,29 m² alapterületű, 5 méter széles, „L” alakja és átfedései miatt a hosszúsága minden homlokzati oldalon más. Az „L” alak két szárnyának találkozásában került megépítésre kemenceudvar, amely 2 db kemencét, az üstházat, a hozzájuk kapcsolódó kéményt, a levegőztetést és a huzatszabályozáshoz szükséges valamennyi lakatosszerkezeti elemet tartalmazza. A kemenceudvar létrehozásával a rendezvények kiszolgálása könnyebb, ezáltal helyben készülhetnek az ételek, a vendégek testközelből is átélhetik a kemencében való sütés-főzés csínját-bínját. Hangulatosabb környezet és új lehetőségeket teremt, nem a nagyüzemi ételekre, hanem az egyedi megoldásokra ad lehetőséget. A fedett közösségi tér létrehozásával nincs szükség sátorbérlésre, valamint az év bármely évszakában használható, mivel az időjárás sem akadályozza a rendezvények megtartását. Baráti légkörrel generációk és családok találkozó helye, valamint az ízek gasztró központja.

LENTI ÉS TÉRSÉGE VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

HORVÁTH LÁSZLÓ
elnök

KOVÁCS TÜNDE
munkaszervezet vezető

Lenti és Térsége Vidékfejlesztési Egyesület
8960 Lenti, Deák F. u. 4.
www.lentileader.hu | www.facebook.com/lentileader
lentiestersege.leader@gmail.com | +36/30/709-2288

Lenti és térsége Zala megye nyugati, határmenti térségében helyezkedik el, a Kerka-völgy mentén található a tervezési területhez tartozó 42 település. Az Őrséggel határos, aprófalvas településszerkezetű vidéket a Göcsej és Hetés néprajzi tájegység szellemi és kulturális öröksége, épített értékei határozzák meg.

A térséget átszelő Kerka folyót, mint ökológiai folyosót széles völgyek, lankás domboldalak kísérik és kiterjedt erdőterületek, szántók, rétek, dombhátakon elnyúló szőlőhegyek teszik változatossá. Értékes élőhelyei számos látnivalót kínálnak a kirándulóknak a tavasi tőzike, a kakukkvirágnak is nevezett kockás liliom virágzáson át az erdei túraútvonalakig, ahol megismerhető a térség gazdag vadállománya és ízletes gombái.

Meghatározóak a szoknyás, fa haranglábak, az 1793-ban épült nemesnépi, faszindelyes építmény Zala megye 7 csodájának egyike. Épített örökségéből kiemelkedő a szentgyörgyvölgyi festett fakazettás, késő barokk református és a novai „suttogó” templom, a szőlőműveléshez kapcsolódó boronafalas pincék, tájházak, a magyar „Maginot-vonal” fennmaradt bunkerrendszere Páka környékén.

Az itt élők őrzik hagyományait és a közösségek segítségével az új generáció tagjainak, a térségbe látogatóknak is bemutatják értékeiket, minden szféra képviselője a térség fejlődéséért dolgozik. A HACS célja, hogy a helyi értékekre, turisztikai adottságokra és az itt élők szellemi tudására alapozva egymást erősítő, innovatív és fenntartható fejlesztésekkel segítse a fejlődést, teremtsen meg az élhető vidék feltételeit.

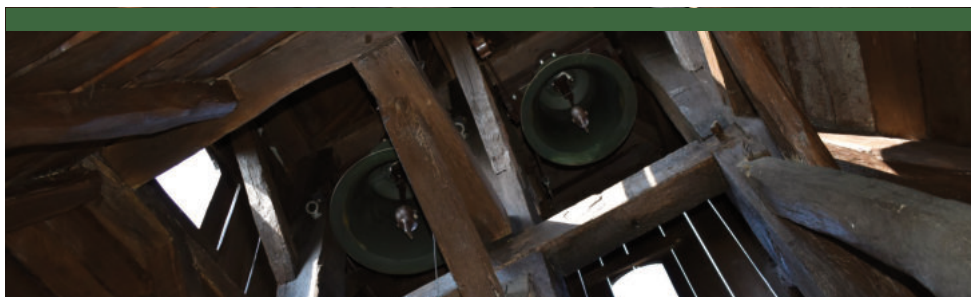
1. „Vidékőrző” Program

Az aprófalvas vidék fennmaradása, előregedésének mérséklése érdekében a közösségek számára a népességmegtartó erő növelését segítő fejlesztések támogatása a legfontosabb. A közösségi célú, megkezdett fejlesztések folytatása támogatja a vonzóbb falukép kialakítását, a szabadidő hasznos eltöltését segítő beruházások megvalósítását, emellett hozzájárul azoknak az értékeknek a megőrzéséhez is, amely a térség múltjához, hagyományaihoz tartoznak és a vidék sokszínűségét, értékeit bizonyítják.

A vidék jelképének is tekinthetők az un. szoknyás, fa haranglábak, a közösségi élet központjai a kisebb-nagyobb faluházak, közösségi terek, a népi építészeti emlékek, a szellemi és tárgyi örökségnek a megőrzése és a jövő generációinak való átadása minden itt élőnek fontos.

A „Vidékőrző” Program ezeknek az értékeknek a megőrzését, a vonzóbb településképet, az élhetőséget támogató, a szabadidő hasznos eltöltését segítő beruházásokhoz nyújtott támogatást. Megújulhattak közösségi programoknak helyt adó épületek, terek, bővültek a szabadidő eltöltésére lehetőségei játékelemekkel, pihenő parkok kialakításával.

Megvalósíthatott az egyik fő célunk, a vidék értékeinek mentése, mivel több fa harangláb megújulását segítette a program. Hosszú évekig csodálhatják még az arra járók a teljes egészében megújult, egyik legrégebbi, 1790 körül épült, később barokk stílusú műemlék építményt Lenti-szombathelyen, amelyben két harang szólal meg az idő múlását jelezve.

2. Községi húsfeldolgozó kialakítása Reszneken

A vidék szerepe az elmúlt évtizedben felértékelődött, ahogy egyre értékesebbé vált a jó levegő, a biztonságos környezet, az élhetőséget jelentő kisebb faluközösségek. Növekedett a helyi, egészséges élelmiszerek iránti igény, több termelői piac nyílt és a termékek körét bővítették a START munkaprogramba bekapcsolódó, gazdálkodással foglalkozó önkormányzatok, akik zöldség- és gyümölcsfeldolgozással növelik terményeik értékét, hogy megteremtsék a piacra jutás feltételeit. Sokan saját maguk is rendelkeznek kiskerttel, gyümölcsfákkal, egyre nagyobb az igény a termények feldolgozásához szükséges tudás bővítésére.

A más térségekben látott, jól működő közösségi feldolgozókat látva a LEADER programban támogattuk egy feldolgozó kialakítását, ami hozzájárul a lakosság biztonságos és valamennyi évszakban biztosítható élelmiszerellátásához, valamint az önellátás ösztönzéséhez.

Resznek Község Önkormányzata a START munkaprogramban kialakított feldolgozó épületében létrehozta a közösségi húsfeldolgozóját, ahol higiénikus körülmények között, modern, ipari teljesítményű eszközökkel, házi receptúra alkalmazásával történhet a feldolgozás háztartási célra, amelyhez hentes szakember nyújt segítséget. A fejlesztés lehetőséget biztosít a házas jellegű disznóölések felelevenítése mellett arra is, hogy bővüljön a térségi helyi termékek köre, az együttműködő partnerekkel pedig közösségi programokon népszerűsítsék a helyi termelőket.

ŐRSÉG HATÁROK NÉLKÜL EGYESÜLET

Őr Zoltán
elnök

Györkéné Bognár Barbara
munkaszervezet vezető

Órség Határok Nélkül Egyesület
9941 Óriszentpéter, Városszer 55. | www.orsegleader.hu
facebook: Órség-Határok-Nélkül-Leader-Egyesület |
info@orsegleader.hu | +36 30 730 4394

Az Órség Határok Nélkül Egyesület (Leader helyi akciócsoport) Nyugat-Dunántúlon, Vas megye magyar-szlovén határ mentén elhelyezkedő, a Szentgotthárdi és az Óriszentpéteri térségekre kiterjedő területe. Területi hatálya a szentgotthárdi kistérség 15 és az óriszentpéteri kistérség 18 településére terjed ki. Mindkét térség hasonló adottságokkal és problémákkal küzd, területileg homogén egységnek tekinthető. Mindkét térségre jellemző az aprófalvas településszerkezet, az Órség sajátossága a "szeres", a Vendvidék sajátossága a "szórvány" településszerkezet. A térség különleges településszerkezeti vonásai, tájképei a közös turizmusnak is fontos alapját képezik. Az Óriszentpéteri és a szentgotthárdi térségek értékes természetvédelmi területek, amelyek természeti, kultúrtörténeti, néprajzi értékeinek megővésére az Órségi Nemzeti Park ügyel 2002 óta, hazánk tizedik nemzeti parkjaként. Az akciócsoport területe népi építészeti és kultúrtörténeti emlékekben gazdag. A népi mesterségek közül talán a legjelentősebb a gerencsére, fazekasok munkája.

Az Órségben nagy hagyományai vannak a helyi termelésnek, amely termékek a városból vidékre látogató turisták körében is hihetetlen nagy érdeklődésnek és népszerűségnek örvendenek. Az Órség Határok Nélkül Egyesület célja, hogy térsége egy élhető, természeti és kulturális értékekben gazdag területté váljon, ahol a lakosság a helyi akciócsoport területén tevékenykedő vállalkozásokkal, civil szervezetekkel együttműködve javuló életviszonyokat biztosítsanak, öntudatosan ápolják, védjék a hagyományos értéket és fenntartható módon fejlesszék, újítsák a helyi gazdaságot.

1. Innovatív gyümölcslé

A projektgazda 2003-ban kezdte meg tevékenységét, mint őstermelő, amelynek keretében 4 hektáron telepítettek almát, körtét gyümölcslé készítés céljából. A projektig különféle szolgáltatóknál végeztek a gyümölcslé készítését, ami több szempontból is hátrányos volt, mivel a feldolgozási folyamatot nem tudta a projektgazda maga felügyelni, így sok esetben az elvárt minőség is elmaradt. Ezért a projekt keretében egy gyümölcslé előállító kisüzem megvalósítására került sor, amely során korszerű feldolgozó gépek kerültek beszerzésre: ládabillentő, válogató szalag, kefék gyümölcsmosó darálóval, szalagprés, légyűjtő tartály, úszófedeles tartály, pasztörizáló, paklaktöltő modul, magasnyomású mosó, kompresszor. A beszerzett eszközök segítségével minőségi gyümölcslé gyártó kisüzem került kialakításra, ami azért is fontos, mivel a helyi akciócsoport területén ez egyetlen ilyen kisüzem.

2. Mobil gumiszerzés az Őrségben

A projekt célja az Őrségben egy korszerű, minden igényt kielégítő mobil gumiszerzés szolgáltatás megvalósítása, amely egyaránt kielégíti a helyi lakosok és vállalkozások, valamint az ország távoli városából érkező turistákat is ki tudja szolgálni mind a gyorsaság, mind pedig a szakszerűség területén. A Nyugat-Dunántúlon nagy hiánya van az effajta szolgáltatásnak, ezért a vállalkozás profija is úgy került kialakításra, hogy személy-, teher-, mezőgazdasági járművek, ipari- és rakodógépek esetében is egyaránt szolgáltatást tudjon nyújtani. A projektgazda 2015-ben indította vállalkozását saját erőből, használt eszközökkel. A projekt keretében az EU által is előírt, mai kor követelményeinek megfelelő, magas színvonalú szolgáltatást nyújtó gépek beszerzésre került sor, tekintettel arra, hogy az EU-ban 2014. november 1. után forgalomba hozott új gyártású autók esetén kötelező széria tartozék a TPMS rendszer, amelynek alkalmazása új kihívásokat támaszt mint a jármű tulajdonosok, mind a gumiabroncs szervizekkel szemben. A projektgazda ennek az új kihívásnak a szakszerű ellátására kívánt felkészülni modern gépparkjának kialakításával.

3. Aktív szabadidős fejlesztések Ispánk községben

Ispánk község az Órség szívében elhelyezkedő település, 2018-ban ünnepelte fennállásának 625. évét. Története során folyamatosan végigkísérte az aktív közösségi élet, az összefogáson alapuló civil szerveződések, társadalmi munka révén létrejött közösségi színterek és események sokasága. A kicsi órségi településen (amelynek lakossága a 100 főt nem éri el) jelenleg is 4 db civil szervezet és 2 db alapítvány tesz azért, hogy a helyi és térségi kulturális környezet fejlesztése megvalósuljon, a vidéki örökség megőrizhető legyen, s hosszú távon bemutassa a település múltbéli és közösségi értékeit. Ehhez elsődleges prioritásként a közösségi élet színtereinek fenntartását, lehetőség szerint gazdagítását tartják a legfontosabbnak. Béke-ligetet, sportpályákat hoztak létre, korábbi LEADER programból mobilszínpadot és szabadtéri színpadfedést. Mostani projektjük keretében továbbfejlesztették a közösségi színtereit és tetőfedéssel ellátott kemencházat, kerti konyhát építettek, valamint a fiatalodó és egyre több gyermekkel büszkélkedő településen modern és széleskörű játszóteret, az aktív szabadidő hasznos eltöltésére szolgáló fitness eszközöket szereztek be.

PANNÓNIA KINCSE LEADER EGYESÜLET

Horváth Gyula
elnök

Németh Tamás
munkaszervezet vezető

Pannónia Kincse Leader Egyesület
9121 Győrszemere, Fő út 20.
www.pkle.hu | info@pkle.hu | +36 30 758 9815
facebook: Pannónia-Kincse-Leader-Egyesület

A Pannónhalmai-Sokoróaljai-Rábcatorok Helyi Közösség a Csornai, Győri, Téli, Pannónhalmai kistérség 62 településének összefogásával jött létre. Jellemző tájegységei a Kisalföld, illetve Dunántúli-középhegység nagytájhoz tartoznak.

Földrajzi helyzetéből adódóan a Közösségre jellemző az erdők, tájvédelmi területek, nemzeti parkok és műemlék jellegű templomok, kastélyok, kúriák, kegyhelyek, gyógy- és termálfürdőforrások megléte (Fertő-Hanság Nemzeti Park, Pannontáj-Sokoró Natúrpark, Szigetköz Tájvédelmi Terület, Pannónhalmai Főapátság, mint a Világörökség része cím birtokosa, Fehér-tavi ökotáj, amely a Natura 2000 része), azonban a táji adottságok kihasználása nem megfelelő. Szintén a térségre jellemző a bortermelés, a Közösség területén található pl. a Pannónhalmai Történelmi Borvidék.

Ezen tulajdonságok a turizmust (lovasság, vadászat, halászat, vízi, kulturális, öko, falusi, aktív, bor stb.) és ezen keresztül gazdaságfejlesztést predesztinálják, ellenben a nem megfelelő feltárás, megközelíthetőség, marketing és kombinált turisztikai programcsomagok és szálláshelyek hiánya gátolja a bennük rejlő lehetőségek kiaknázását. A Közösség által lefedett területen húzódik a Bécs-Pozsony- Balaton- Budapest- Győr turisztikai útvonal, ez utóbbi vonzerő "logisztikai" kisugárzásának lehetőségét kell kihasználni. Szintén jellemző az aprófalvas rendszer ahol a lankás, sík domborzat lehetőségként kínálja az "öko-közlekedés" prioritásának hangsúlyozását. A térségben az állami erdők és magánerdők aránya is ideális, átgondolt turisztikai tervezéssel jelentős fejlődés érhető el.

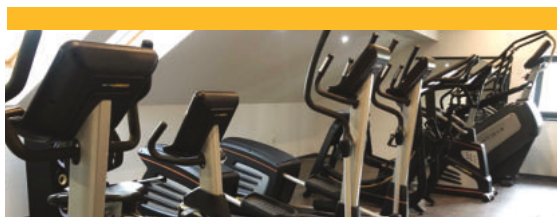
Infrastrukturális vonatkozásban a Helyi Közösség települései változatos képet mutatnak, a közút, illetve a vasúthálózat jellemzően a kis települések esetében nem kellőképpen kiépített, a kerékpárutak hálózata is kezdetleges. A környező megyeszékhely és városok (Győr, Tét, Pápa, Mosonmagyaróvár) gyorsan elérhetők. Nagy jelentőséggel bír, hogy a közösség területén található az M1-es autópálya, a péri repülőtér, a gönyúi kikötő, így valamennyi közlekedési útvonalon könnyen elérhető. A tömegközlekedési infrastruktúra (utak, autóbusz-pályaúdvár, utas tájékoztatás stb.) szolgáltatásai azonban korszerűtlenek, hiányosak, leromlottak, a különböző ágazatok összehangolatlanok.

Az alapfokú oktatás, egészséges ivóvíz ellátás, hulladékszállítás biztosítása a településeken (az oktatás társulási formában is) megoldott. A szak- és felnőttképzés több területen fejlesztésre szorul, a közelben több felsőfokú oktatási intézmény található. A szolgáltató helyek elszórtan találhatók, és nem hatékonyan működnek. Alacsony szennyvíz-hálózatba bekapcsolt lakások aránya, továbbá nem megfelelő vagy, alacsony színvonalú a szociális, egészségügyi, bölcsődei ellátás. Az önkormányzatok és a kis- és középvállalkozások is tökéhiányosak. Humán erőforrás szempontjából jellemző a szakképzett munkaerő jelenléte, de inkább a nagyvárosok vállalkozásai foglalkoztatják őket. A közösségek vezetői elkötelezettek a fejlesztések iránt, tradicionális iparágak, képzett agrárszakemberek és borászok, erős gazdálkodási tradíciók jellemzik a térséget.

1. SLY FIT Kistérségi egészségmegőrző, mozgásfejlesztő stúdió

Sport- egészség- szépség. Ez a három szó és tartalmuk határozza meg a projekt célját és szakmai küldetését. A " SLY FIT" Kistérségi egészségmegőrző, mozgásfejlesztő stúdióval meglévő kozmetikai vállalkozásom és az új telephely szolgáltatásainak céljai összekapcsolódnak, szinergiába kerülnek. A támogatással felszerelni kívánt "SLY FIT" Kistérségi egészségmegőrző, mozgásfejlesztő stúdióval komplex egészség-megőrzési és alakformálási lehetőséget nyújtok a helyiek, valamint a Pannonhalmi Kistérség lakói számára. A hármas cél elérését korszerű edzőgépek, szolárium és szauna segíti majd. A stúdió családi vállalkozásban működtetett, munkahelyteremtő beruházás lesz. A stúdió berendezéseit, felszerelését a szolgáltatási irányokhoz, részterületekhez igazodva állítottam össze. Mivel a fejlesztés egy már meglévő, új építésű épületben történik, a beruházás legnagyobb részét a stúdió berendezéseinek, felszereléseinek beszerzése teszi ki, ezen belül is a legnagyobb arányt az edzőtermi eszközök beszerzése, amely a projekt összköltségének közel 60%-a.

A stúdió kialakításával célunk az egészséges életmód elsajátításának elősegítése. Célunk a vidéki emberek szemléletformálása, a fiatal és felnőtt lakosság rendszeres testmozgási igényének felkeltése és fenntartása. Hosszú távú célunk annak elérése, hogy az egészség, mint érték a fókuszba kerüljön, a mozgás általi egészségmegőrzés, a preventív szemlélet a mindennapi élet részévé váljon.

2. Rákász Gergely egyéni vállalkozó vetítés- és világítástechnikai eszközfejlesztése

Rákász Gergely 15 évesen, az ország legfiatalabb koncertorgonistájaként adta első hangverse nyét. 2005-ig az Egyesült Államokban tanult és koncertezett, mindezidáig (2020) több mint 1500 fellépése volt Magyarország, Európa és Amerika nagyvárosaiban. Egyedi látásmódja fiatalos lendülettel tölti meg a komolyzenét. A pályázat keretében egy világítás és vetítéstechnológiai eszközrendszer beszerzése valósul meg, amely színesíti az eddigi rendezvényekkel kapcsolatos szolgáltatások tárházát.

Az újonnan beszerzett eszközök biztosítják a vállalkozás hosszú távú fenntarthatóságát, a munkahely megőrzését.

Rákász Gergely egyedi szolgáltatási köréhez és színvonalához mérten a beszerzendő eszközök is sajátos igényeknek felelnek meg. Az egyedi fejlesztésű és gyártású vezérlő célszámítógép egy mikrokontroller által vezérelt illesztő modul, amely lehetővé teszi, hogy a Viscount Unico 400-as orgona belső vezérlő szoftvere és egy külső DMX szabványú vezérlő rendszer között programozott kapcsolat létesüljön, annak vezérlése céljából. A modul az orgona működtető szoftverjében tárolt utasításokat „lefordítja” a DMX rendszer számára is értelmezhető utasításokra, ezzel lehetőséget ad, az akusztikai struktúrák tökéletes szinkronizálására a DMX hálózaton elérhető eszközökkel, jellemzően lámpákkal, effekt-fényekkel. Az eszköz célja, hogy a művészi élmény színvonalának emelése érdekében a magas színvonalú zenei prezentáció mellett komplex élményt adjon az akusztikai és vizuális elemek tökéletes összehangolásával.

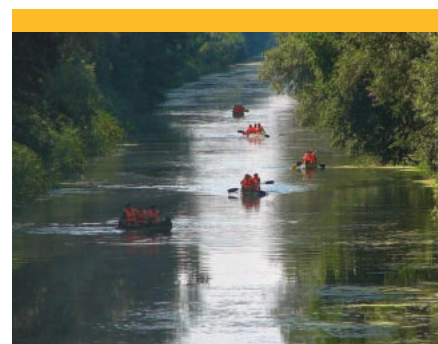

3. Pihenőpark fejlesztése Nyalkán

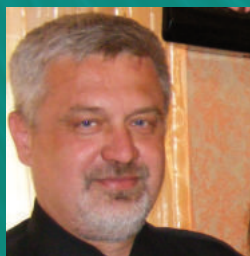
A fejlesztés célja a falu központi helyén elhelyezkedő Millenniumi Park pihenőparkká fejlesztése mely jelenleg is turisztikai szerepet tölt be a község életében.

Jelenleg a falu központjában álló Millenniumi Park pihenőhelyként szolgál az erre járó turistáknak, a kerékpáros turizmus szerelmeseinek, melyek nagy számban fordulnak meg településünkön a Sacra Velo kerékpárút okán.

A pihenőhely pihenőparkká fejlesztése emiatt rendkívül indokolt, hiszen az egyre nagyobb számban érkező környékre látogató turistáknak hatalmas vonzerőt jelent egy többfunkciós pihenőpark kiépítése. A pihenőpark fejlesztése több lépcsőben fog megtörténni. A pályázat tárgyát képező projekt az első és legfontosabb lépcsőfoka ennek a komplex elgondolásnak. Jogos elvárás az ide érkezők részéről, hogy a pihenőparkban a megállási lehetőség mellett, hogy kulturált környezetben megfelelő higiéniai körülmények között pihenhessenek meg, illetve frissíthessék fel magukat. A sétány kialakítása a parkon belül, az akadálymentesség követelményeinek is megfelelő köztéri illemhely létrehozása és a fitness eszközök beszerzése ezeket a célokat eredményesen támogatják. Így az erre kiránduló, pihenni vágyó emberek számára nem csak egy megállóhely lesz a sok közül, hanem tervezetten tudnak itt megpihenni magasabb szintű igényeket is kiszolgálni tudó, megfelelő természeti és higiéniai környezet megteremtése okán.

PANNON TÉRSÉGFEJLESZTŐ EGYESÜLET

Varga Albin
elnök

Szili Orsolya
munkaszervezet vezető

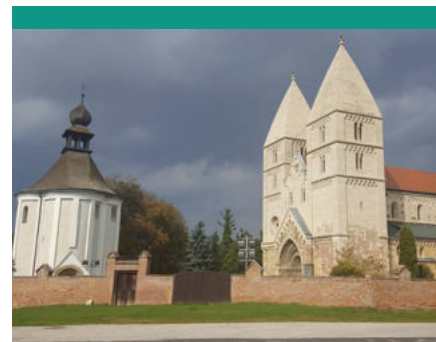
Pannon Térségfejlesztő Egyesület
9721 Gencsapáti, Szentegyház u. 5.
www.panter.hu | www.facebook.com/pannonterseg
info@panter.hu | +36 30 244 4045

A Pannon Térségfejlesztő Egyesület területe a megyeszékhely, Szombathely agglomerációját öleli fel 39 településsel. Természeti értékeit a Nyugat-magyarországi peremvidék változatos tájképe jellemzi, ahol a dombhátak (Kőszeghegyalja, Vas-hegy, Kemeneshát), síkságok, és változatos vízfolyások (Pinka, Sorok, Rába) csábítanak a szabadidő aktív eltöltésére. A természeti értékek gyalogos, kerékpáros, vízi felfedezését a térség gazdag történelméből adódó kulturális erőforrásai színesítik, amely részben az épített környezet értékeit is magában foglalja. A templomok közül ki kell emelni a jáki román kori templomot, amely a magyarországi román stílusú építészet kiemelkedő alkotása. Országos hírű a Szent Mihály arkangyal tiszteletére szentelt, 13. századi román stílusú csemeszkopácsi templom, amelyben a feltáráskor előkerült középkori freskótöredékek is láthatók. A térség szinte minden településén található egykori főúri kastély, vagy uradalmi központ. Ezek felújítása, új, valós igényt kielégítő funkciókkal való megtöltése jelentős potenciált hordoz magában.

Említésre méltó a térség etnikai sokszínűsége, jelentős a német és horvát nemzetiségű lakosság száma. Felsőcsatár, Horvátlövő, Narda és Szentpéterfa a magyarországi horvát közösségek központi települései.

Célunk, hogy a területén működő vállalkozásokat fejlődésre, fejlesztésre ösztönözzük, a szükséges anyagi háttérrel akár saját pályázati forrásból, akár kiegészítő források figyelmével, az információk közvetítésével segítse.

1. Pannon Élmény

A projekt célja komplex tematikus turisztikai fejlesztések megvalósítása a Pannon Térségfejlesztő Egyesület területén. Az egyesülethez tartozó települések Szombathely vonzáskörzetében találhatóak, ezért kiemelkedően fontos, hogy az itt élők számára a helyben megtalálható értékek előtérbe kerüljenek, és a térség vonzóbbá váljon a közeli városi lakosság számára. Számos természeti, épített adottsággal, örökséggel rendelkezünk, viszont ezek bemutatathatósága, látogathatósága eddig korlátozott volt, továbbá az attrakciók sok esetben nem voltak ismertek a turisták és a helyi lakosok körében sem. A látogathatóság és az ismertség növelése érdekében fontos, hogy a megyeszékhely és az azt körbeölelő térség kapcsolatai élőbbé válhassanak.

Mindezen célok megvalósítására a Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége vállalkozott sikeres pályázat benyújtásával. A fejlesztés során 21. századi módszerek kerülnek felhasználásra. 2021. szeptemberében elindult Pannon élmény néven a projekt Facebook és Instagramm oldala is, melyeken kétnaponta jelennek meg posztok a térségben megrendezendő eseményekről. A 2 éves program során létrejön honlap, megrendezésre kerül fotó és drónvideó pályázat is. A beküldött fotókból térségi naptár készül 2022, 2023-ban, melyből minden önkormányzat kap. A program része még, hogy 20 rendezvényről tudósítást írnak és fotódokumentációt készítenek. Image filmet forgatnak és kiadványt szerkesztenek a 39 település értékeiről.

2. Pannon Élmény Kerékpáros Program

A Pannon Térségfejlesztő Egyesület számára fontos, hogy a térségben élők részére a helyben megtalálható értékek előtérbe kerüljenek, és a térség vonzóbbá váljon a közeli városi lakosság számára is. A térség természeti, épített örökségei, azok bemutatathatósága, látogathatósága korlátozott, továbbá az attrakciók sok esetben nem ismertek a turisták és a helyi lakosok körében sem. A látogathatóság és az ismertség növelése érdekében kiírt pályázati felhívásra számos település nyújtott be támogatási kérelmet. Ezekben alapvetően kerékpárutas fejlesztések, kerékpárutak kijelölése, kerékpáros megállóhelyek kialakítása valósult meg. Cél volt, hogy az egyes fejlesztések összeérve, körülöleljék kijelölt kerékpárúttal Szombathely térségét. A fejlesztések közül a Sorokmenti fejlesztés kerül most bemutatásra.

A projekt konzorciumi együttműködésben valósult meg Nemeskolta, Gyanógergye, Sorkifalud, Sorkikápolna, Sorokpolány települések között. Az öt településen kerékpáros pihenőhelyek kerültek kialakításra, mely során törekedtek az egységes arculat megteremtésére. Alapvetően padok, kerékpártárolók, szemetesek kerültek elhelyezésre, információs tábla, útbaigazító táblák kihelyezése történt meg. Nemeskoltán és Sorkikápolnán kerékpáros szervízpontot is létesítettek, elősegítve a kisebb kerékpáros hibák helyben történő kijavítását. A fejlesztés célja volt, hogy az egyre népszerűbb kerékpáros turizmus célpontjai legyenek a települések, ezáltal bemutatva saját helyi értékeiket.

3. Közösség és Érték

Közösség és Érték, valamint a Szentkúti Esték programsorozat Gencsapátiban

Egyesületünk nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a területén működő települések számára programok megvalósítását is támogassa, a helyi értékek központba állításával.

A bemutatott projekt keretében Gencsapáti község önkormányzata saját művészeti, gasztronómiai értékeire alapuló rendezvénysorozatot valósított meg.

Az első rendezvényen a néptánc-népzene, a magyar cigányzene bemutatásával, intézmények, közösségek műsorával, helyi gasztronómiával „fű szerezett” programon vehettek részt Gencsapáti lakói, közösségei. Helyet kapott főzőverseny, borteras, gyerekprogramok és színes színpadi produkciók is a napi forgatagban. Még ebben a hónapban valósult meg a Szentkúti esték sorozatban Herczku Ági, Bognár Szilvia közreműködésével Nikola Parov Syndicate koncertje. Az est során a magyar, kárpát-medencei, kelet-közép-európai archaikus zene és az azt megszólaltató hangszerek döccenés nélkül illeszkedtek a kortárs, klasszikus neo-tradicionális világzenébe.

2020 februárjában a Gencsapáti Kanászok csapata – a böllérek irányításával végezték el a disznóvágást.

Hagyományos disznótóros ételekkel fogadták az érdeklődőket. A disznótóron és az esti mulatságon a Zsivány zenekar népzenevel, nótákkal szórakoztatta a nagyérdeműt. Ötletes jelmezek, jelmezes felvonulás, családi vetélkedő, jó zene, remek hangulat – ez jellemezte az esti farsangi mulatságot Gencsapátiban.

A programok változatossága, lakosságot, közösséget megmozgató ereje csodás élményekkel gazdagították a résztvevőket.

SÁGHEGY LEADER EGYESÜLET

FEHÉR FERENC
elnök

CSÁGOLY SZILVIA
munkaszervezet vezető

Sághegy LEADER Egyesület
9600 Sárvár, Batthyány L. u. 34. (volt Borforgalmi udvar)
www.saghegyleader.hu | www.facebook.com/saghegyleader
saghegyleader1@invitel.hu | +36 95 321 132 / +36 30 260 3742

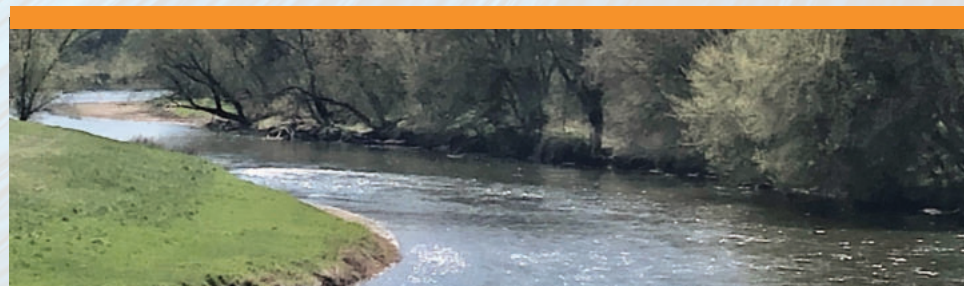
A térségünkbe látogatók számos földrajzi és kulturális szempontból jelentős turisztikai attrakcióval találkozhatnak. Egyesületünk névadója, a Ság-hegy mellett a Kis-Somlyó, valamint a sitkei Hercs-hegy is a bazaltvulkáni tanúhegyek közé tartozik, nagy vulkánturisztikai jelentőséggel bírnak. A Ság-hegy lábánál fekszik a Kemenes Vulkán Park, hazánk egyetlen vulkanológiai létesítménye.

Országos védettségű a Ság-hegyi Tájvédelmi Körzet. A helyi turizmusra kifejtett jótékony hatása miatt említést érdemel még a Ság-hegyen - a római kor óta - folyó szőlőművelés, de a Kemeneshát keleti lejtőin és a Kis-Somlyó hegyen is jelentős szőlőkultúra található. A két említett terület a Somlói Történelmi Borvidék szerves egységét képezi. A borászat mellett fontos megemlíteni a térségben jelentős számban megjelenő pálinkafőzdeket is.

Országos jelentőségű a térségben található termásvíz kincs. Legnagyobb jelentőséggel a devon korú dolomit bír, melynek töredezett, repedezett üregeiben magas hőmérsékletű és rendkívül magas oldott ásványianyag-tartalmú termásvíz raktározódik. A sárvári, celldömölki, borgátai és mesteri termálfürdők egész évben várják a gyógyulni vágyókat.

A térség turisztikai potenciálját erősíti az itt található Natura 2000 területek magas száma, a számos természetvédelmi terület, arborétum, valamint a térségen áthaladó országos kéktúra útvonala is.

Kulturális turizmus szempontjából jelentőséggel bírnak a várak és kastélyok, valamint a szép számban fellelhető irodalmi emlékhelyek.

1. Buti Pálinkafőzde és Pálinkaház

LEADER fejlesztések a Buti család vállalkozásában

A pálinkafőzde 2002-ben családi vállalkozás keretein belül - bérfőző üzemként - kezdte meg működését Vönöck községben. E kis szalagtelkes település Vas megyében, Kemenesalján, Celldömöltkől 8 km-re található. A család szakmai tapasztalatainak, a megbízható technológiának, a kitartó munkának köszönhetően a bérfőzgetők köre folyamatosan bővült. Az évek során végbe ment bővítés, fejlesztés által további főzőrendszerekkel növekedett az üzem kapacitása, megtartva a kisüsti technológiát. A Sághegy LEADER Egyesület felhívásainak köszönhetően a 2007-2013-as, és a 2014-2020-as időszakban is több kérelmünk is sikeres volt, ilyenek voltak pl. a gazdálkodás hatékonyságát, vagy a mindennapi munkavégzést segítő eszközök, vagy kisebb léptékű telephely fejlesztések. 2013-ban kezdődött meg a saját nedű palackozása, kereskedelmi forgalmazása. Kezdetben a család által termesztett klasszikus gyümölcsök alapozták meg termépalettát, majd vadon termő ritkaságokkal, szőlőpálinkákkal bővült a kínálat. Jelenleg 27 fajta termék található meg a kínálatukban, a minőségi pálinkát kedvelő fogyasztók számára. A család négy elemének - föld, tűz, víz, levegő - egyesítésében nyilvánul meg az a fajta tökéletességre való törekvés, melynek esszenciája a Buti Pálinka.

2. A Nicki Szent Anna Templomért Alapítvány

Egy kis település látványos fejlődése helyi civil szervezet segítségével

Az alapítvány 2006. február 20.-án kezdte meg működését. Legfőbb célkitűzései közé tartozik a község katolikus templomának, a hozzátartozó épületrészek és park felújítása, állagának folyamatos megóvása, a plébánia történetének kutatása, feldolgozása és ismertetése, Nick község épített, kulturális és természeti értékeinek feldolgozása, ismertetése és megőrzése a jövő nemzedékek számára, a fiatalok bevonásával, egyben ifjúságvédelmi programok szervezése. A 2007-2013-as időszakban a III. és a LEADER tengelyben, majd a 2014-2020-as időszakban is számos sikeres pályázatot könyvelhetett el az Alapítvány. Sikeresen pályáztak a Szent Anna templom homlokzati felújítására, a Kemencés kiállítóhely felújítására, pályázati forrásból újulhatott meg a temető kerítése, valamint a régi iskolaépület teljes felújítása is megtörténhetett. Az Alapítvány gondozásában kiadott „Tisztelet a múltnak” könyvsorozat soron következő kötete, a „Nick, ahogy az elődök még látták” című kiadvány első kötete is a Sághegy LEADER Egyesület által kiírt felhívás segítségével jelent meg. A 2021-es esztendő nyarán került átadásra a plébánia kerítés Rába utca felőli része, mely egyben szabadtéri kiállítóhelyként is funkcionál, így ezáltal nem elválaszt, hanem korokat köt össze – a település múltját a jelen és jövő emberével. Az egykori kerítés mintájára készült felületen a falu nevezetességei – a múgát, a Szent Anna-templom, a nicki születésű Kiss Ferenc olimpikon birkózó, valamint az egykori iskola és a Széchenyi-Schiller-kastély – jelennek meg.

SZIGETKÖZ - MOSONI-SÍK LEADER EGYESÜLET

ELLER GIZELLA
elnök

SUSOVITS VERA
munkaszervezet vezető

Szigetköz – Mosoni-sík LEADER Egyesület
székhely: 9181 Kimle, Fő u. 114. | postacím: 9181 Kimle, Vízpart u. 6. | new.szms.hu
facebook: Szigetköz Mosoni sík Leader Egyesület
leadervera@kimle.hu; leaderzsuzsa@kimle.hu | +36 20 801 3232 / +36 96 228 667

„Vizek hátán, szelek szárnyán, gyermekeink élhető jövőjéért!”

A Szigetköz - Mosoni-sík LEADER Egyesület tervezési területét képező 35 település a Duna, a szlovák és az osztrák határ által körülhatárolt területen, a Szigetköz, Mosoni-sík valamint a Hanság tájegységeken helyezkedik el. A Győr – Moson - Sopron megyei helyi akciócsoport 55068 fő lakosa 950.24 km2 területén él. A térségre leginkább a közepes méretű településszerkezet jellemző.

A térség komplexitását egyrészt a földrajzi elhelyezkedése, a koherens tájegységhez tartozás biztosítja. A Szigetköz ágrendszere, a Mosoni-sík és a Hanság természeti értékei, sajátos növény-, állatvilága, jó termőképességű mezőgazdasági földek egyedülálló potenciált jelentenek településeinknek. A szigetközi térség alatt húzódik az ország, szinte egész Európa egyik legértékesebb édesvíz készlete. A páratlan természeti erőforrásaink gazdaságfejlesztése biztosít irányvonalat az öko-, vízi-, kerékpáros-, lovas-, vadászati-, szakrális turizmusnak.

A térség gazdaságilag fejlett, dinamikusan növekvő. Az agráriumnak nagy hagyományai vannak a jó minőségű földeknek köszönhetően. A közösség és keresőképes minőségi fogyasztás területén egyre inkább előtérbe kerülnek a helyi termékek, köztük a méz, lekvár, sajt, hentesáru, gyógy- és fűszernövény. A szolgáltatási szektor több családnak nyújt megélhetést és segíti elő a vidék megtartó erejét.

A koherens egységet másrészt a közös társadalmi jellemzők, a gazdag kulturális örökségünk alapozza meg. A néprajzi, nemzetiségi, történelmi, sport és kulturális hagyományokra épülő civil és egyházi élet, a tenni akaró önkormányzatok a települések összetartozását erősítik.

Az itt élők identitástudatának erősítését hálózati programjaink segítik. Az Egyesület saját projektjeivel kapcsol össze vállalkozókat, civil szervezeteket, önkormányzatokat.

1. Jártasság a térségben

Helyi identitás erősítő tevékenységek a Szigetköz – Mosoni-sík térségben

„Jártasság a térségben” LEADER helyi fejlesztési stratégiai célunk a szemléletformálásra, a fiatalok helyi identitás erősítésére fordítja a figyelmet.

A LEADER Munkaszervezettel folyamatos módszertani fejlesztés eredményeként kavicsokon megjelenő térségi értékekkel kiegészített, 6 m²-es taposó térképet festettünk, 3 különböző társasjátékot és egy térségi tananyagot fejlesztettünk, melyet több mint 10 általános iskola vezetett be pedagógiai programjába. A tudásbázis mellett vetélkedőket, tanulmányutakat, projektnapokat, tájsétákat szervezünk, helyi mesterembereket hívunk a foglalkozásainkra. Hagyományos, nem tanórai keretek között tanulhatnak itt a gyerekek saját környezetükről, megyerikumokról, természeti-, épített örökségünkről, híres emberekről.

Az ismeretátadásba nem csupán a fiatalkori fejlesztés tartozik bele, hanem a felnőttekre ható szemléletformáló akciók is. Ennek része a Szigetköz Natúrpark önfenntartó, bemutató mintakertjének létrehozása, ahol magas ágyásokat építettünk, az esővizet edénytárolókkal újrahasznosítjuk, a megmutatjuk a szelektív hulladékgyűjtés alapjait és a komposztálás lépéseit. Minden évben részt veszünk a Nemzetközi Tájnap alkalmával megrendezésre kerülő tájsétán is.

Az innovatív tanulási eszközök számtalan kiállítást, projektnapot és kiadványt tettek már színesé.

2. Sudár Birtok Gyógynövényfarm

A csodák fűszeres kertje

Térségünk talaja és klímája alkalmas a gyógy- és fűszernövények termesztésére. Régebben használatos fűszernövények ma reneszánszukat élik. A piaci rést kihasználva Győrújfalun a hat hektáros Sudár Birtok tulajdonosai 20 féle növényt termesztnek és 10 féle növényt gyűjtenek a környéken. Készítenek szirupokat (kakukkfű, bodza) köhögés ellen, teakeveréket (kakukkfű, levendula, citromfű, menta) stressz oldásra, de népszerűek a fűszersó (kakukkfű, rozmaring, bazsalikom, borsikafű) keverékek is.

A fenntartható gazdaságban magas minőségű, tiszta élelmiszer létrehozására törekednek, ezért nem használnak műtrágyát és vegyszereket, a teljes technológiai folyamatot zárt rendszerben, a saját ellenőrzésük alatt tartják.

A bio fűszer- és gyógynövény termesztés mellett a szemléletformálást és a környezeti nevelést is mozgatórugónak tartják. Míg az általános iskolások az alapokkal, a főiskolások számos technológiai elemmel ismerkedhetnek meg a gyakorlati oktatásnak is helyet adó birtokon.

A farmot a folyamatos fejlődés jellemzi. A sokrétű házigazda, Sudárné Boros Erzsébet minden lehetőséget megragad, hogy termékei egyre népszerűbbek és egyre jobb minőségűek legyenek. LEADER forrásból modern arculatot varázsolt, élelmiszeripari üzemek fejlesztése programból új feldolgozó üzem épített, a kisüzemek számára kiírt pályázatból öntözőrendszert fejlesztett, egy öko pályázattal átállt a bio-rendszerre. A Kisalföld Kosár bevásárlóközösség tagjaként elkötelezett a fenntartható, környezetkímélő megoldásokra. LEADER projektnapjainkon lelkes előadással mélyíti a gyerekek tudását, de részt vesz a női vállalkozói vonal erősítésében is.

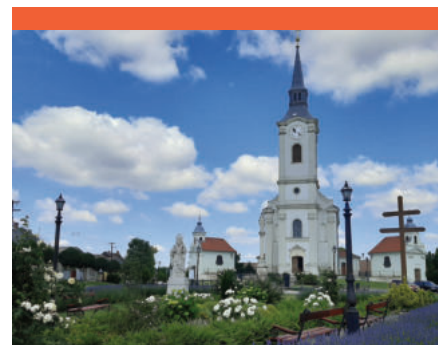

3. Kimlei Sárkányok sikertörténete

Közösség építő evezéstől a profi sportig

Kimle község környezeti adottságait, a Mosoni-Duna közelségét kihasználva a fiatalok és érdeklődők szabadidős sportolási lehetőségeinek kibővítésére alakult meg 2012-ben a Kimlei Sárkányok Vízisport Egyesület. Kezdeti célként a közösségépítő evezéseket, a vízisportok megismertetését foglalmazták meg az alapító tagok. A falu és a környező települések bevonására fesztiválokat, sportnapokat szerveztek. A helyi önkormányzat támogatásával a modern kornak megfelelő csónakházat rendeztek be és egy 20 fős sárkányhajót vásároltak. A fejlesztések és a szakmai háttértámogatásokat látva egyre többen találták meg helyüket a közösségben. Míg az idősebbek inkább a sárkányhajózást választották, addig a gyermekek a kajak szakosztály elindításával a versenyzésbe vetették bele magukat. A helyi civil szervezetek részére megnyílt LEADER forrásból versenykajakokkal, a hajókat kísérő motorcsónakkal, az eszközök szállítására alkalmas utánfutóval bővült eszközparkjuk. Szintén LEADER támogatásból megvalósuló, 6 éve megrendezésre kerülő Sárkányhajó Fesztiválra az egész Dunántúlról érkeztek csapatok. A versenyen túl együttműködve a Csodalámpa Alapítvánnyal hátrányos, súlyos fogyatékkal élő gyermekek kívánságait teljesítik.

A vidékfejlesztési források hozzájárultak ahhoz, hogy a kezdeti lelkesedésből mára az ország meghatározó vidéki vízisport egyesületévé nőtte ki magát a szervezet.

UTIRO TÉRSÉGFEJLESZTŐ EGYESÜLET

Tóth Tamás
elnök

Bolfán Csaba
munkaszervezet vezető

UTIRO Térsegfejlesztő Egyesület
székhely: 9724 Lukácsháza, Tanács u. 12.
iroda: 9738 Tömörd, Fő u. 87
www.utiro.hu | info@utiro.hu

„Utak az Irottkő oldalában”

Egyesületünket, 2008-as alapításakor, az alapítói szándék szerint, azért hozta létre térségünk önkormányzatainak, vállalkozóinak és civil szervezeteinek közössége, hogy itt, Észak Vas megyében, az Irottkő hegy oldalában, saját fejlesztési útján elindulva, segítse az itt lakókat az élhetőbb környezet megteremtésében. A Gyöngyösmenti és Felső Répce menti kistérségek összefogásának eredményeként felálló Nyugat Kapuja HACS és munkaszervezete az UTIRO Térsegfejlesztő Egyesület, a mai napig ezen célok eléréseért dolgozik.

Az elmúlt évek során sok térségi település adott otthont nekünk. Igyekeztünk biztosítani ezzel is, hogy egyensúlyt és elérhetőséget, fejlesztési tanácsadó háttérrel a fejlesztéseinkben részt venni szándékozó tagjainknak, pályázóinknak. Napjainkig, a mintegy másfél milliárd forintos fejlesztési forráslekötésünk eredményeként 30 településünkön már nem kell bemutatni a LEADER közösség, együttműködésünk eredményeit, elért sikereit. Helyi fejlesztési stratégiáink, az „Egészséges utak régiója”, illetve az aktuális „Vasakarat” HFS-ünk különböző megközelítésben, de a közösségi fejlesztések fontosságát hangsúlyozta.

Elnökünk, Elnökségünk, Munkaszervezetünk munkatársai elkötelezetten és a térségi szempontokat előtérbe helyezve állnak minden tagunk és fejlesztési, LEADER módon előre lépni szándékozó rendelkezésére. Döntési, támogatói, informális és cselekvési szinteket a közösségi szintre helyezve szeretnénk fejlesztési munkánkat folytatni a jövőben is!

„Közösség által elfogadott helyi érték” alapú fejlesztési stratégiánk bemutatása

A „Vasakarat” Fejlesztési Stratégiánk megalkotásakor ügyeltünk arra, hogy mindhárom szektorunk számára vonzó fejlesztési, előrelépési lehetőséget biztosítsunk. Ezért a következő három alprogramot fogalmaztuk meg számukra:

„Talpig Vasban” mikro vállalkozás és közösségi vállalkozás segítő Program a helyi gazdaságfejlesztés alap szintjeit célozza meg, megteremtve a nagyobb programokban való, pályázati feltételeknek megfelelő mikro vállalkozói kompetenciákat, életpályát. Értve ez alatt a helyben vállalkozás indítására bírt fiatalságot is, akik más rendszerek legnagyobb kárvallottjai. Ezen vállalkozások, a térségi értékeken alapuló, a helyi közösségek számára hiánypótló, vagy az idelátogató vendégek számára attrakciókat, helyi terméket kínáló kezdeményezések lehetnek, Start-up szerű támogatásuk rendszerbe emelésével.

„Mi kő Vasba? Program” önkormányzatok és civil szervezetek számára kiírt olyan közösségépítő, fejlesztő csomag, mely a helyi adottságokon nyugvó, közösség által definiált helyi érték meghatározó, feltáró, turisztikai, gazdasági potenciállal bíró, attrakcióvá fejleszthető legitimált értékek, hasznosításán, bemutathatóvá tételével foglalkozik. Célja a szilárd alapokat adó közös múlt és értékek jelentette lehetőségekre épülő közösségek szerveződése, megerősödése, melyek képesek fiataljaikat megtartva, vendégeiket befogadva fenntartható falvakat, városokat teremteni a térségben.

„Vas a feje Program” az együttműködések, hálózatos fejlesztések programja, ahol elsődleges célunk a térségi erőforrások és programok összehangolását segítő nonprofit szervezetek az ő programjaik, akcióik támogatása. Ezek megvalósítói lehetnek a HACS bármely szektorához tartozó szereplők, valamint azok külső térségi, vasi, vagy belső partnerei is.

Ezen három alprogram elindítása, mint már céloztunk az önkormányzati programrész esetén nem valósulhatott volna meg egy teljeskörű, minden településünket érintő fejlesztést megalapozó dokumentum, a „Közösség által elfogadott helyi értékek számbavétele nélkül. Közösségünk, nulladik fejlesztési lépcsőként előírta minden önkormányzatának, hogy a helyi szinten állapítsa meg saját értékeit és azokat hozza nyilvánosságra, hogy minden, a településen élő, illetve odalátogató érdeklődő tisztába kerülhessen az adott falu, közösség elfogadott és támogatott közösségi értékeivel.

Egyesületünk Felhívást alkotott, mely forrást és módszertant biztosított a pályázók számára, hogy megvalósíthassák értéktáiraikat. Az Irottó Natúrparki és Felső Répce menti települések kettő gesztorszervezet támogatásával helyi fórumokon, adatgyűjtéseken számbavették, épített, természeti, közösségi, hagyományos és gazdasági értékeiket, azokat megvitatták és önkormányzataik testületei határozattal el is fogadták őket! Nem a Hungarikumok rendszerét kiszélesítő Nemzeti Értékek áttemelése volt ez csupán, hisz itt az értékek fejlesztési célú katalógizálása zajlott és legitim, választott testületi elfogadásra kerültek értéktáraink. Az ide bekerülő értékek

nyilvánosak lettek, honlapokra kikerültek, bárki számára elérhetőek, böngészhetőek. De a LEADER közösség szempontjából legnagyobb előnye a rendszernek, hogy ezen adatbázisra alapulva, csak olyan fejlesztéseket fog támogatni a HACS, amelyek szerepelnek az adott település értéktárában! Erről a települési értéktárat szemlélő munkaszervezetünk gondoskodik, fejlesztési alapdokumentum kiállításával. Így egy olyan fejlesztés sem valósulhat meg, mely nem alapul a helyi közösség szilárd támogatásán, illetve érdekén!

Így megvalósulhat az alapelv, hogy csak helyi és közmegegyezésen alapuló fejlesztést hoznak létre tagjaink falvainkban, városainkban!

„Csomópont” Térségi animációs stratégia

Az UTIRO Térségfejlesztő Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiája végrehajtása során feladatként látja el térségének népszerűsítését, aktív tagságának bemutatkozási lehetőségének biztosítását is! Ehhez a feladathoz olyan cselekvési stratégiát alkottunk meg, mellyel a legnagyobb nyitottsággal közelítettünk a feladathoz!

Létrehoztunk egy térségi „LEADER” márkát, védjegyet, mely a „Csomópont” nevet viseli. Utalva ezzel az összefogás szellemére, a központi, munkaszervezeti koordinációs szerepre, s a térségünk pontszerű fejlődő szigeteire, akik itt együtt jelenhetnek meg. A védjegy arculatát kidolgoztuk, marketing hordozó eszközeit elkészítettük. Térségi szereplőknek az arculati elemekkel ellátott molinokat, zászlókat készítettünk. Vásári, kiállítási megjelenéseket, fesztiválokhoz kapcsolódó megjelenéseket szerveztünk, ahol önkénteseink, tagjaink velünk együtt emelték bemutatóikkal a LEADER térség ismertségét, elismertségét! Turisztikai fesztiválok, megyei és térségi gasztro-fesztiválok túl határon túli nemzeti fesztiválok is megjelentünk, bemutatkoztunk! Meglátásunk szerint a közösségi marketing, a csapatszellem erősítése volt a legnagyobb előny, amit tagjainknak biztosítottunk általuk.

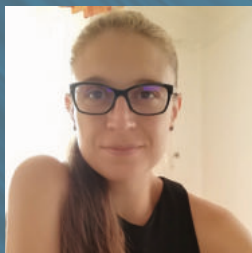
Az animációs programunk keretében saját rendezvénysátrat készítettünk, működtettünk, mely a kulturált megjelenésen túl otthon teremtett tagjaink saját bemutatkozásának is.

VASI HEGYHÁT – RÁBAMENTE EGYESÜLET

Zágorhidi Czigány Ákos
elnök

Petz Emese
munkaszervezet vezető

Vasi Hegyhát-Rábamente

Vasi Hegyhát – Rábamente Közhasznú Turisztikai Egyesület
9800 Vasvár, Kossuth L. u. 8.

www.vasihegyhat-rabamente.hu | www.facebook.com/vasihegyhatrabamente
leader@vasihegyhat-rabamente.hu | +36 30 601 3505

A Vasi Hegyhát-Rábamente területe a Nyugat-dunántúli régióban, Vas megye déli részén helyezkedik el. A tervezési területhez összesen 51 település tartozik. Területünk uralkodó településtípusa az apró, illetve törpefalu.

A térség számos természeti és épített környezeti értékkel rendelkezik, melynek kiaknázása a térség közös érdeke. A szőlőhegyek értéke napjainkban újra felértékelődni látszik. Néhány szőlőhegy a hagyományos gyümölcsösei, borkultúrája és építészeti öröksége kapcsán – kifejezett turisztikai, közösségi célponttá vált az utóbbi években.

A falvak gondosan őrzik a népi építészet fennmaradt emlékeit. A felújított parasztházakban több helyen falusi vendéglátók várják a vendégeket, szőlőhegyi prэшázak ízelítőt adnak a paraszti kultúra mindennapjaiból.

A sokszínű kultúra számos sajátos értékét fedezhetjük fel térségünkben: az országban is egyedülálló, fa szerkezetű körtemplom, vagyis Rotunda, Nádasdon; a Kemestaródfai Miród – Forrás kegyhely; római emlék a Katonák útja, a Vasvári sánc, a Vasvári Békeháza vagy az Oszkói Hegypásztor Kőr értékmentő tevékenysége.

A térségben számos, szerepükben aktív, közösségükért tenni akaró önkormányzat található, melyek munkáját erősítik a civil szervezetek. A HACS célja, hogy helyben megélni tudó, aktív, önelátó és önfenntartó vállalkozások létesüljenek, valamint, hogy a meglévő helyi mikro és kisvállalkozások lehetőséget kapjanak kisléptékű fejlesztési projektek megvalósításához, ezzel is növelve településeink lakosság megtartó erejét.

1. Hegypásztor Pincék

Innovativitást szolgáló elem a Nyugat-Dunántúlra jellemző, így a mi térségünkben is nagy számban fellelhető szőlős terület, az ezekhez kapcsolódó gazdálkodási forma, valamint a népi építészet remekei, a zsúpfedeles, boronafalú prэшázak. Oszkó környékén több száz éves tradíciója van a szőlőművelésnek. Az 1700-as évektől jelen vannak a szőlőhegyen a hagyományos építésű borona-, fonott- és vert falú, zsúpfedeles prэшázak, melyek közül ma már valamelyik műemléki védelem alatt áll. Az oszkói szőlőhegyen a pincék között járva megtudhatjuk, mi is az a paticsfal, a bálványos faprés, a „kölkes” fazár, a tóka és hogyan készül a zsúptető. A zsúptető, mint népi építészeti technika egyedülálló módon ökológikus, sem az előállítás, sem a használat, sem pedig az elbontás során nem igényel nagy mennyiségű energiát, megfelelő karbantartás mellett, akár 30-40 éven át is képesek ellátni feladatukat.

E prэшázak megújulására, komplex fejlesztésére volt lehetőség a „Régi, hagyományos szerkezetű prэшázak felújítása” című helyi felhívásunk keretében. Összesen 10 db prэшáz újult meg ennek segítségével. A felújítás során a Kedvezményezettek figyeltek arra, hogy a hagyományos ősi építészeti technika legyen alkalmazva, hiszen a korrú zsúpfedés a környezetnek is autentikus szőlőhegyi érzést kölcsönöz.

A fejlesztés eredményeként megújított pince épületek még több évtizeden keresztül őrizhetik a szőlőhegyi hagyományos arcukat.

2. Életünk és szokásaink

Az elmúlt időszakban több településen is megújulhatott a közösségi épület, számos közösségi kezdeményezés indult el. A „Települések fedett szabadtéri közösségi tereinek kialakítása” című felhívásunk keretében kialakított szabadtéri közösségi terek hozzájárulnak a közösségépítéshez, illetve a települések turisztikai vonzerejének javításához. Ezek a helyszínek alkalmat adnak a faluközösség fejlődésének, újszerű programok rendezésével, közös élmények átélésével. Egy ilyen szabadtéri közösségi tér kialakítása valósult meg Szarvaskenden is. A településen erősen él a hagyománytisztelő, az építészeti és kulturális értékei jelentősek és ezek megőrzése céljából került sor a fejlesztésre is. A fedett közösségi tér olyan stílusban került megépítésre, amely a hagyományőrzéshez és a környező épületek stílusához alkalmazkodik.

A közösségi térben kialakításra került kemence, szalonasütő és sparhelt is, melyek segítségével lehetőség nyílik a hagyományos népi ételek elkészítésére, ezáltal az étkezés kultúrájának átmenítésére, de alkalmas a mai modern étek elkészítésére is. A kemence lehetőséget ad a kenyérsütés hagyományainak felélésztésére, régi kemencében sült ételek megismerésére. A megvalósult fejlesztés egyben lehetőséget ad a falun áthaladó túrázóknak megpihenésre és esetlegesen főzésre, ételmelegítésre, melegedésre.

A közös étkezések, étel készítek, jó alkalmat adnak közösség építésre, baráti és egyéb közösségi összejövetelek megrendezésére.

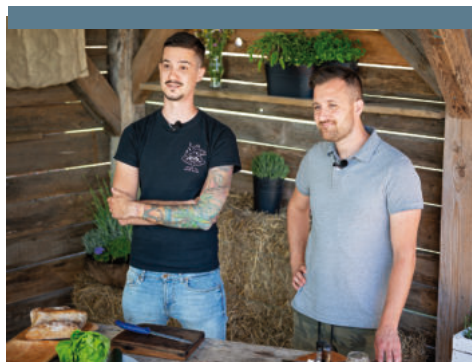
3. e-Spez.hu

Az e-Spez.hu egy kistermelői online piactér, amely a Nyugat-dunántúli régió megyéibe, valamint Veszprém megyébe nyújt ellátást.

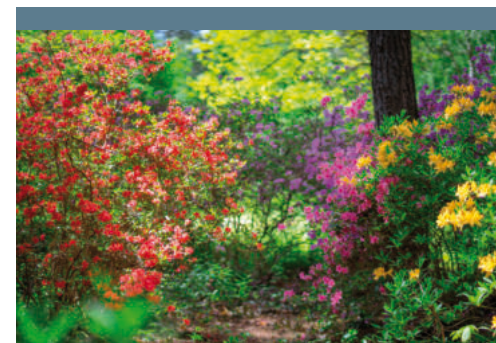
Az e-Spez.hu csapata folyamatosan keresi azokat a megbízható, ellenőrzött gazdaságokat, termelőket, családi vállalkozásokat, akik a saját maguk által megtermelt alapanyagokat dolgozzák fel. Így az oldalukon megtalálható összes termék közvetlenül a termelőtől kerül hozzájuk, akik gondos odafigyeléssel törekednek arra, hogy minél magasabb minőségben tudják biztosítani az általuk kínált portékákat. Ezért nemcsak Vevőiknek segítenek abban, hogy helyi, hagyományos alapanyagokhoz könnyen egy virtuális piacról jussanak hozzá, hanem maguknak a készítőknél is lehetőségük van arra, hogy az általuk készített értéket képviselő termékek szélesebb körben elérhetővé váljanak.

Mindennap azért dolgoznak, hogy a farm-to-table elv alapján egyszerre a termelőtől a felhasználóhoz a lehető legrövidebb úton jusson el az alapanyag. Legyen szó éttermekről, kávézókról, delikátokról, vagy csak az otthoni fogyasztókról, céljuk, hogy a helyi alapanyagokra épülve mindenki a legjobb minőséggel dolgozhasson.

Az e-Spez csapatához csatlakozva Farkas Richárd a 2019 Miele Év Ifjú Sétfehetsége segíti a munkát a termelők felkutatásában, termékeik tesztelésében és fejlesztésében. Vásárlóiknak pedig az ezekből készíthető ételek ötleteit, receptjeit osztja meg és tanácsaival látja el az otthoni főzés szerelmeseit.

Képek a térségből

ZALA TERMÁLVÖLGYE EGYESÜLET

**GUITPRECHTNÉ
MOLNÁR ERZSÉBET**
elnök

SZABÓ TIBOR
munkaszervezet vezető

Zala Termálvolgye Egyesület
8790 Zalaszentgrót, Batthyány Lajos út 13.
www.zalatermalvolgye.hu | www.facebook.com/zalatermalvolgye
info@zalatermalvolgye.hu | +36 83 361 305

A Zala Termálvolgye térség Zala megye észak-keleti részén helyezkedik el. A központi települése a térség egyetlen városa a 6004 lakosú Zalaszentgrót. A lakónépesség száma 19 990 fő, a térség sajátossága a megyére jellemző aprófalvas településszerkezet. A 30 településből 19 település 500 fő alatti, a térségben a legtöbb településen csökken vagy stagnál a lakosság szám.

Az akciócsoport a nevét egyrészt a Zala-folyó völgyéről, másrészt a térségben fellelhető termásvízkincsről kapta. A térségben 1 helyen gyógyászati (Kehidakustány-fürdő), 2 helyen wellness célból (Zalaszentgrót-fürdő, Zalacsány-kastélyszálló) használják a vízkincset. A turizmus jelentős megélhetési forrás a helyieknek, hiszen a vízen kívül egy nemzetközi színvonalú golfpálya és minőségi falusi szálláshelyek vonzzák a vendégeket. A turisztikai potenciált erősíti Hévíz és a Nyugat-Balaton turisztikai régió közelsége, valamint a térség természeti, kulturális és épített értékei.

A mezőgazdaságot és az idegenforgalmat leszámítva a helyi gazdaság nem nyújt kiemelkedő teljesítményt, így nagyon sokan kénytelenek külföldön, illetve a térségen kívüli városokban munkát vállalni.

A Zala Termálvolgye Egyesület 2008. év óta látja el a LEADER program megvalósításával kapcsolatos feladatokat. A helyi LEADER stratégia a térség számára a fő kitörési pontot a helyi termékekre és a kapcsolódó idegenforgalomra, valamint ezek együttműködésének erősítésére fókuszáló gazdaságfejlesztésben látja.

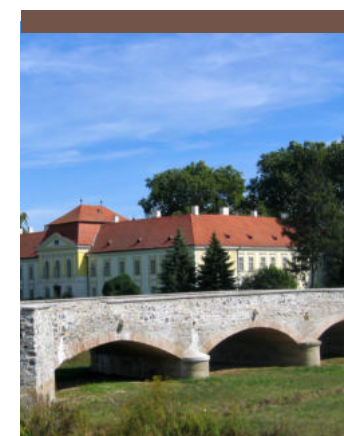
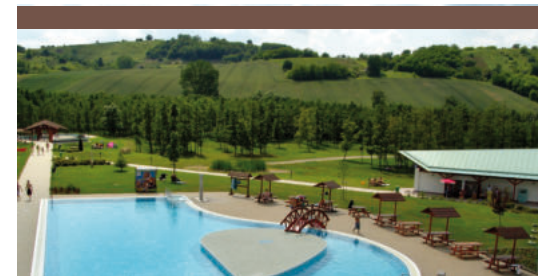
1. Zala-völgyi Nyitott Porta hálózat

Térségi gazdák, helyi termelők élő együttműködése

A jelenleg 29 tagú Zala-völgyi Nyitott Porta hálózat a LEADER akciócsoport térsége helyi termék előállítóinak, gazdáinak és agroturisztikai szolgáltatóinak együttműködése. A Nyitott Porták a 2018. szeptemberi indulás óta rendszeresen hirdetnek meg eseményeket, nyitott napokat a hálózat közös honlapján, mobil applikációján, amikor várják a vendégeket, vásárlókat portájukon. A hálózat a saját tagjai döntései alapján alakítja tevékenységeit és szabályrendszerét, például dönt azokról a minőségi kritériumokról, amelyeknek a minősítésre jelentkező új tagoknak meg kell felelnie. A hálózat tagjai kihasználják a folyamatos együttműködésből fakadó előnyöket, úgymint közös megjelenés, marketing, tanulás, tapasztalatcsere, egymás támogatása és ajánlása.

A LEADER akciócsoport koordinátorként, mentorként segíti a hálózat működését, fejlődését. A Helyi Fejlesztési Stratégia kiemelt fontosságú célkitűzése a Nyitott Porta program előmozdítása. Ennek megfelelően maximum 5 millió forint LEADER pályázati támogatást igényelhetnek a hálózati tag porták a vendégfogadás körülményeinek, illetve a saját termékek előállításának fejlesztésére (eddig 22 db támogatott projekt). Az egyedi beruházásokon kívül LEADER forrásból számos hálózati együttműködési projekt is megvalósul jelen programozási időszakban. Például: kiadványok, profi gazdafotózás, marketing kampány, képzési projektek.

A hálózatban résztvevő nyitott porták számára olyan távlatok, lehetőségek nyíltak meg az együttműködés révén, amelyeket egyéni fejlesztéseikkel soha nem tudnának elérni.

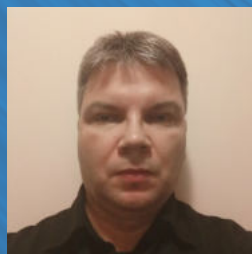

Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület

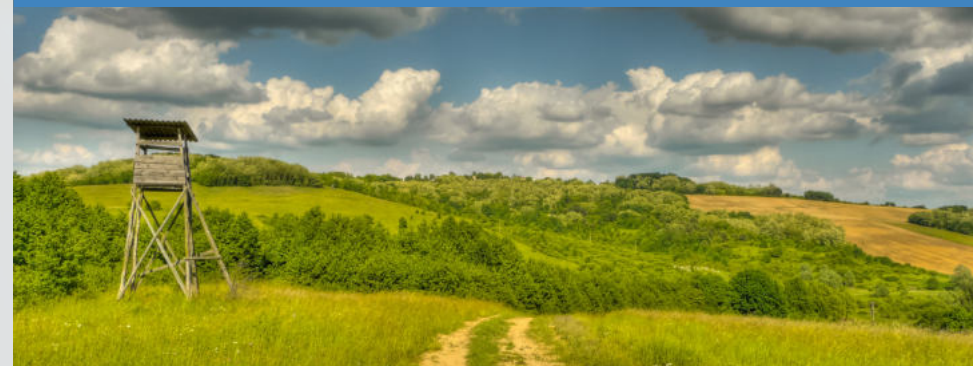
PÁL ZOLTÁN
elnök

TÖRÖK HENRICH
munkaszervezet vezető

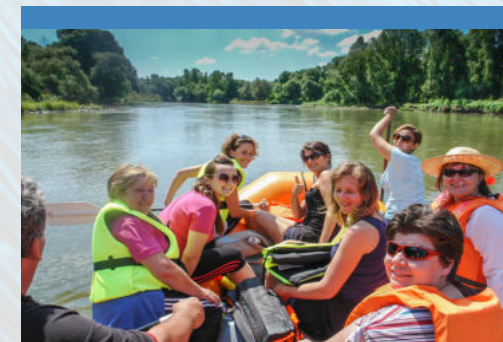
Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület
8874 Kerkaszentkirály, Petőfi Sándor utca 1.
www.zzs.eu
info@zsz.hu

Zala megye déli-délnyugati részén működik a Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület, mely 2008-ban alakult kerkaszentkirályi székhellyel. Egyesületünk fő célja, e természeti és kulturális értékekben gazdag, de több szempontból is hátrányos helyzetű térség fejlődésének előmozdítása. A gyakorlatban ez térségi szemléletű vidék- és területfejlesztési programok, projektek generálását, megvalósítását, menedzselését, illetve a LEADER program helyi szintű koordinációját jelenti. Jelenleg 41 település vonatkozásában látjuk el ezeket a feladatokat.

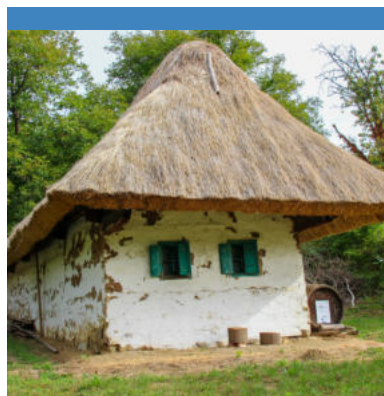
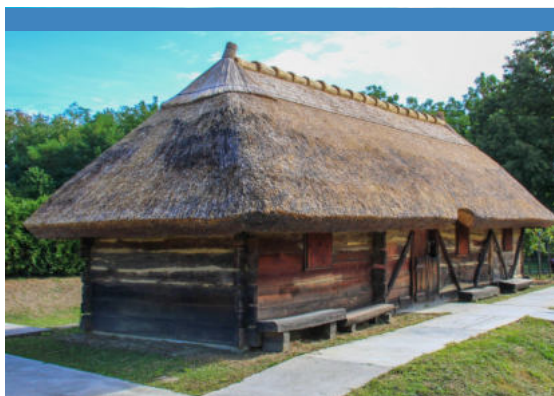
A szelíd zalai dombok, a hatalmas erdők, a kis falvak, a dombtetők szőlőhegyei, a Mura, a helyi néprajzi hagyományok, az itt élők szorgalma és szülőföldhöz való ragaszkodása olyan értékek, amelyek megóvása mindannyiunk érdeke. E céltól vezérelve helyi fejlesztési stratégiánk fókuszában a természeti értékek megóvása, a helyi gazdaság fejlesztése és az életminőség javítása áll. Különösen nagy hangsúlyt fektetünk a helyi turizmus fejlesztésére, a szőlőhegyi értékek megóvására és a határon túli kapcsolatok fejlesztésére. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy három nemzet –magyar, horvát és szlovén -kulturájának metszéspontjában élhetünk.

Igyekszünk támogatni olyan innovatív megoldásokat, amelyek képesek új pozitív folyamatokat elindítani a térségben. Különösen büszkék vagyunk a hazai viszonylatban is unikálisnak számító kivi- és fügetermesztés fejlesztésének támogatására, a murai rafting és a bunkerturizmus „életrehívására”!

1. Agroturisztikai bemutatóhely kialakítása a Luku-hegyen

Dél-Zala ikonikus tájképi elemei a szőlőhegyek, melyek sajnos a változó világ és életmód következtében gyors ütemben zsugorodnak, tűnnek el. Ugyanakkor komoly természeti, kulturális és gazdasági értéket képviselnek, ezért megmentésük mindannyiunk közös érdeke. E céltól vezérelve a ZZSZ HACS LEADER fejlesztési forrásainak egy részét olyan pályázati kiírásra allokálta, ami többek között lehetőséget nyújtott szőlőhegyi présházak felújítására östermelők számára a szőlőhegyi gazdálkodás fenntartása érdekében. A „Dombháti Gazdaságfejlesztési Program” nyújtotta lehetőségekkel élve számos pince született újjá a térségben. Ezek közül is talán a legszebb és legértékesebb, a Jánosi Zsuzsanna és családja tulajdonában álló kerkateskándi zsúpfedeles boronapince. A százados épület a hagyományos dél-zalai szőlőhegyi népi építészet klasszikus példája, a XIX-XX. századi paraszti épített örökség utolsó hírmondóinak egyike. A fejlesztés révén az épület új zsúpfedést kapott, ami remélhetőleg még igen hosszú ideig megóvja mindannyiunk örömére. A tradicionális gazdálkodási hagyomány tovább élésének biztosítása érdekében a pincehez tartozó telken őshonos gyümölcsfák telepítésére is sor került a projekt keretében.

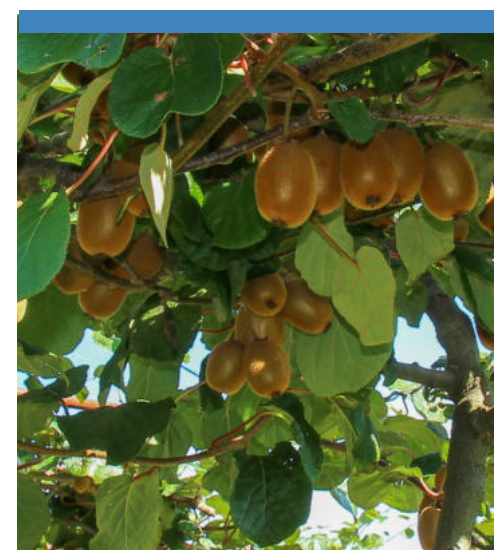
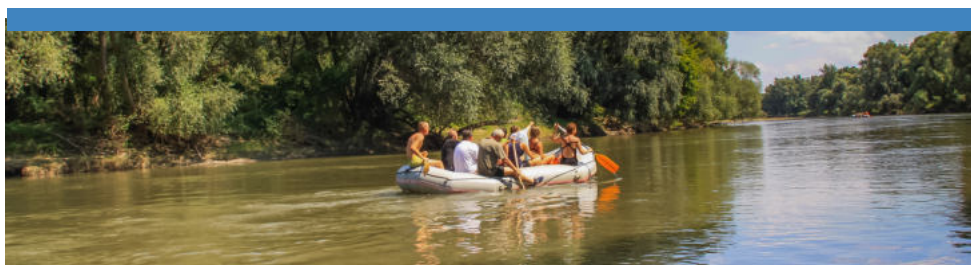
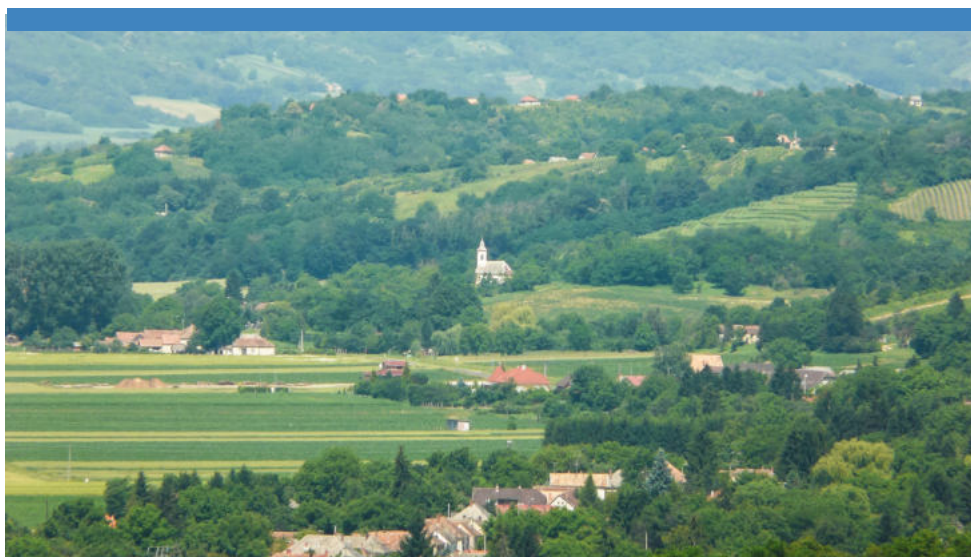
2. Télikert -borkostoló építése

A ZZSZ HACS Helyi Fejlesztési Stratégiájának kiemelt célja a szőlőhegyek megmentése. Mára azonban világossá vált, hogy a hagyományos kisparcellás szőlő- és gyümölcsstermesztés önmagában már képtelen gazdasági értelemben fenntarthatóan megőrizni a szőlőhegyeket, ezért mindenképpen új utakat kell keresni. Ezek egyike lehet a turizmus, hiszen a szőlőhegyek kiemelkedően jó idegenforgalmi potenciállal rendelkeznek. Az ilyen típusú zártkerti fejlesztések megvalósítását szolgálta a „Dombháti turisztikai szolgáltatásfejlesztés támogatása” elnevezésű LEADER helyi pályázati felhívás, melyre a térségben működő gazdasági társaságok nyújthattak be támogatási kérelmet. Ezek egyike volt a Time’x 2000 Kft., mely a csőrnyeföldi Vörcsök-hegyen valósította meg turisztikai célú fejlesztését. A projekt a szőlőhegyi vendéglátásra, a bor- és gasztronómiai turizmus fejlesztésére fókuszált. A kft. - kihasználva a páratlan tájképi adottságokat - egy meglévő, korábban már felújított, vendégfogadást szolgáló présház bővítését valósította meg LEADER támogatásból. A szóban forgó beruházás során egy 70 m² nagyságú üvegterasz épült, ahonnan a vendégek kiváló borokat és ételeket kóstolva gyönyörködhetnek a táj szépségeiben. E fejlesztés eklatáns példája a helyi turisztikai erőforrásokra való építkezésnek, az idegenforgalomban rejlő lehetőségek kiaknázásának.

3. Együttműködés a Mura mentén

A térségünkben LEADER támogatással megvalósuló számtalan fejlesztés általában egy-egy szervezet érdekeit szolgálta, többségében önálló projektek voltak. A ZZSZ HACS céljai között azonban az együttműködések, a szektorok közötti partnerség erősítése is szerepelt, amelynek előmozdítására a „Térségi együttműködések támogatása” című LEADER pályázati felhívás adott lehetőséget. E felhívás elsősorban helyi civil szervezetek és önkormányzatok együttműködését preferálta. A sikeres pályázók és projektmegvalósítók egyike a letenyei székhelyű Szőlő- és Gyümölcsstermesztők Egyesülete volt. Az egyesület Murarátka, Muraszemenye, Zajk, és Kistolmács települések önkormányzataival együttműködve valósította meg közösségi célú fejlesztését. Ennek során az említett kistelepüléseken új utca névtáblák, padok, hulladékgyűjtők, virágládák, fedett kiülők kerültek kihelyezésre, illetve rendezvénysátor beszerzés valósult meg. A Szőlő- és Gyümölcsstermesztők Egyesülete a támogatás révén megújította az általa közösségi rendezvényekre használt letenyei Öreg-hegyen található régi boronapince környezetét: ennek keretében újjaltak meg az épület körüli járdák, a belső közlekedési út, illetve a fedett fa pavilonok. A projekt megvalósítása óta már számtalan egyesületi rendezvénynek – pld. borversenynek, különféle hagyományőrző programoknak - adott otthont az öreg-hegyi ódon prэшáz.

HACS Akadémia projekt

A 2014-2020-as Fejlesztési ciklustervezések a Nyugat-dunántúli HACS-ok rendszeres összefüggéseivel, folyamatos fejlesztői Fórumokat tartva, dolgoztuk ki közösen a HACS Akadémiai projektünk részleteit. A közös véleményünk kialakításában elsődleges volt a más Nyugat-európai HACS-ok jó gyakorlatát bemutatni tudó filmek és kiadványok készítésének gyakorlata, illetve a HACS-okhoz köthető munkaerő és vezetők LEADER szemléletének képzettségi szintjének emelése. A Projekt beadásakor pályázatunkban vállaltuk, hogy konzorciumi formában történő megvalósítás során az egyes HACS-ok milyen, mindenki számára hasznos tevékenységet valósítanak meg! Időközben, a 2018-ban megnyert és a COVID vészhelyzet miatt elnyúlt megvalósítás során ugyan egy két elemet módosítva, de LEADER szellemiségünket hűen követve valósítottunk meg minden projektet 2022 nyarára.

Az Alpokalja-Fertőtáj HACS szervezésében „Mediátori feladatellátás a terület- és vidékfejlesztésben” projektet terveztünk megvalósítani. A projekt keretein belül kétnapos konferencia szervezésével biztosították volna a Nyugat-dunántúli akciócsoportok munkatársainak tudásbővítését annak érdekében, hogy feladataikat még színvonalasabban láthassák el. Az első modul mediációs technikákkal, a második modul prezentációs technikákkal ismerteti meg a résztvevőket mind elméleti, mind gyakorlati oldalról. A konferencián a jelenlévők elsajátíthatják a mediációs technikákat, a sok gyakorlat révén kipróbálhatják, gyakorolhatják az egyes mediátori eszközöket. Fejlődik kommunikációjuk, kérdezéstechnikájuk, empátiájuk, önismeretük és egyéb kompetenciáik, amely a mediációs eszközök és technikák saját munkájukban való sikeres alkalmazásához szükséges. A tervek szerint résztvevők három gyakorlott, aktív mediátor-tréner előadó segítségével fejlődnek.

Hegykőn, 2019. szeptember 16-17-én a projekt keretein belül kétnapos konferencia szervezésével biztosítottuk a Nyugat-dunántúli akciócsoportok munkatársainak tudásbővítését annak érdekében, hogy a régió akciócsoportjai feladataikat még színvonalasabban láthassák el.

Térségünkben került megszervezésre a kétnapos alkalom, ahol a jelenlévők megismerkedhettek a mediációs technikákkal, a sok bemutatott gyakorlat révén kipróbálhatták, gyakorolhatták az egyes mediátori eszközöket. Fejlődött kommunikációjuk, kérdezéstechnikájuk, empátiájuk, önismeretük és egyéb kompetenciáik, amely a mediációs eszközök és technikák saját munkájukban való sikeres alkalmazásához szükséges. A résztvevők négy gyakorlott, aktív mediátor-tréner előadó segítségével fejlődtek tovább.

A konferencia első napját Horváth Tibor, az Alpokalja-Fertőtáj Vidékfejlesztési Egyesület elnöki köszöntője nyitotta meg, majd Matkovics István, a konferencia fő tréner, és moderátora követte őt a szakmai program koordinálásával. Az első napon a hangsúly azon volt, hogy mi a mediátor feladata és mi lehet a mediáció célja. Ezt követő fő munkamenetünk és hangsúlyozott tervünk volt, mely átnyúlt a gyakorlati feladatokkal a második napra is, a konfliktusok kezelése, ezen belül is a konfliktusok folyamatai, típusainak megismerése. A konfliktuskezelési stratégiáknál megismertük a Thomas és Kilman által alkotott elméletet, mely szerint létezik versengő, elkerülő, problémamegoldó, alkalmazkodó és ezt a négyet együtt tartalmazó kompromisszum kereső stratégia. A tréner által is láttunk minta konfliktusokat és ezek mediálását is, az adott

situációk magyarázatával együtt. A minták segítségével megismerhettük azt is, hogy a kapcsolati és situatív konfliktusok a legerősebbek. Ezek kezeléséhez tudatos választásokat, döntéseket és viselkedést kellett nekünk is megtanulnunk nekünk is ügyfélszolgálati munkánk jövőbeni minőségének ellátásához.

A helyi akciócsoportok általában 2-2 fővel képviseltették magukat, a szakmai fejlődésén túl az alkalom kiváló lehetőséget nyújtott a személyes kapcsolatok, a LEADER közösség erősödésére.

2014-2020 LEADER térségi eredményeket bemutató kisfilm előkészítő rendezvényt illetve filmforgatást a Nyugat-dunántúli régió 16 akciócsoportjáról Projektelelem a BAKONYÉRT HACS szervezésében terveztük megvalósítani.

NYDHACS Akadémia - Forgatókönyvíró Nap 2019.11.28-án Zircen valósult meg.

A Nyugat-Dunántúli Akciócsoportok és az „A BAKONYÉRT” Egyesület térségközi együttműködési projektet nyújtottunk be „Nyugat-dunántúli HACS Akadémia” címmel. A projekt keretében így került sor most az „A BAKONYÉRT” Egyesület szervezésében a Forgatókönyvíró Napra.

A Projekt keretében megvalósuló, 2014-20-as időszak LEADER eredményeit bemutató és összefoglaló filmek készítéséhez szakmai javaslatok összegyűjtése, forgatókönyv vázlat készítése volt a tervünk. Az egynapos rendezvényen a Nyugat-dunántúli régió akciócsoportjai képviselték magukat. Rövid bemutatkozás és az elvárások átbeszélése után Ladányi János operatőr, valamint Hutvágnerné Kasper Judit „A BAKONYÉRT” Egyesület munkaszervezet vezetője segítségével összegyűjtöttük azokat a szempontokat, tartalmakat, melyek alapján lehetne elkezdni a 2014-20-as időszak LEADER eredményeit bemutató és összefoglaló filmjeinek forgatását.

A résztvevők megegyeztek abban, hogy a filmben a LEADER program pozitív megjelenítése, az értelmes célok és tevékenységek bemutatása fontos. Emellett a három szféra (civil-önkormányzat és vállalkozók) együttműködését, összefogásának eredményeit is meg kell jeleníteni. A program elején kimondásra került és az összes résztvevő egyetértett, hogy ne szabadljuk fel a

filmet 16 egyenlő részre, ahol a 16 csoport elsorolja az eredményeket és bemutatkozásokat, mert ez túlságosan egysíkú, unalmas lenne és az adott 1-1,5 perces keretidőbe sem sok anyag férne bele. Forgassunk inkább olyan filmet, mely felvonultatja az összes csoportot, de inkább csak felvillantva őket és nem külön-külön szerepeltetve.

A következőkben összegyűjtöttük a LEADER erősségeit, melyek az alábbiak: sokszínűség, képzett vidékfejlesztési szakemberek, együttműködések generálása a szférák között, illetve szférákon belül, emberközpontú vidékfejlesztés, segítünk a pályázati útvonalon elgázodni- „szakfordítás”, útmutatás a lehetőségek tárházába, stratégia alapú LEADER működés.

Meghatároztuk a film üzeneteit is: közösségfejlesztés, értékfókuszúság, élhető vidék, mindhárom szférának szól a LEADER, emberközeli, értelmes célokat tűz ki, együttműködések generálása, helyi fejlesztési stratégia, szakemberek, stb.

Megnéztünk több olyan kisfilmet is, amelyek mintaként szolgálhatnak számunkra a filmek tervezésekor, pl. a német hálózat kisfilmjét is. Mindenkinek tetszett az a logikai váz, mely alapján megjelenik az Európai Unió, annak pályázata, Európa, Magyarország, Nyugat-dunántúli régió – adott szereplő. A szereplőt illetően több ötlet is elhangzott: legyen egy család és az ő napjukról, hetükről szóljon a film vagy legyen több, tematikus részhez kapcsolódó szereplő, az itt kapcsolható helyszínnek pedig megvalósult beruházások lennének pl. kikötő, étterem, egyesületi sporteszköz, stb. Végleges döntés nem született, később kidolgozzuk. A cselekményt illetően is több elképzelés fut még párhuzamosan: lehetne pályázati ötlete civil/önkormányzati/vállalkozó szereplőnek, mellyel megkeresi a térségi menedzsereket, akik a HFS alapján segítenek a pályázati ötletet megvalósítani.

A délutáni részben felmerült, hogy lehetne a filmet akár tematizálni is: gazdaságfejlesztés, turizmus, helyi termék, helyi örökségek megőrzése, identitás megőrzése, helyi közösségi terek, térségek, nemzetközi együttműködések, civil kezdeményezések blokkokra. A témacsoportok száma és elnevezése még nem végleges, szükséges további egyeztetés.

Majd csoportonként összegyűjtöttük azokat a projekt ötleteket, melyeket érdemes lenne a filmben megőrkíteni. Végül néhány gondolattal összekötöttük a film és a készülő kiadvány tevékenységeit is.

A Forgatókönyvíró Napon nagyon sok kérdésben sikerült dönteni, kirajzolódott a készítendő filmek logikai váza, szerkezete. Beszéltünk a forgatás időzítéséről (kevés téli, inkább több, jó időben forgatott vágókép kell). Sok kérdésben szükséges viszont a további gondolkodás, ötletelés annak érdekében, hogy az elkészült filmek a lehető legjobban tükrözzék a Nyugat-dunántúli HACS-ok eredményeit.

Az elkészült forgatási tervek segítségével, 2020 nyarára teljes egészében elkészült és bemutatásra került LEADER Filmünk, mely a fent nevezett tematika mellett fest színes, változatos, de mindenképpen ránk jellemző képet a LEADER és a Vidékfejlesztés általunk megvalósított módjáról és térségünk közös eredményeiről.

"HACS Akadémia" rendezvényszervezés 2 napos időtartamban, "Prezi" képzésként tervezett projektlem megvalósítása sajnos módosításra kényszerült a személyes találkozásokat ellehetetlenítő vírushelyzet miatt.

A „HACS Akadémia” című 2021. november 22-23-án megrendezett online rendezvény, melyet a Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület 2021. november 22-23-án rendezte meg online formában a „Nyugat-dunántúli HACS Akadémia” című projekt keretében.

A rendezvény 2 db kis csoportban zajlott, az előadókat a PREZIMESTER:HU biztosította. Az ismeretterjesztő előadás aktív formában (a fórumon résztvevőket is bevonva), 8*45 perces blok-

kokban zajlott le. A rendezvény TEAMS platformon bonyolódott, a fórum gazdái, adminisztrátori a PREZIMESTER.HU munkatársai voltak. A program tematikus egységekre osztottan zajlott az előadók koordinálása mellett. A fórum érintette a prezentációval kapcsolatos alapelvek, alapfogalmak tisztázását, mégpedig azért, mert a jó prezentációk alapjai ezek. Igen látványos példákön keresztül bemutatásra kerültek azok a törvényszerűségek, hogy mik azok amikre az emberek odafigyelnek akarva-akaratlan egy-egy dia esetében. Bemutatásra került, hogy egyáltalán hol található meg (www.prezi.com), kik készítették, mi az ami komoly újdonság volt a PREZI-ben. A Prezi Design azért lehet hasznos a számunkra, mert itt készíthetünk sok egyedi, saját design elemet készülő prezi előadásunkba, amiket el is tudunk menteni. A prezi design fontosságát az adja, hogy itt a szerkesztési lehetőségek jóval szélesebbek, mint magában a prezentáció készítő alkalmazásban. A bemutatóban elértünk a PREZI PRESENT használatának bemutatásához is. Ez a tulajdonképpeni prezentáció készítő alkalmazás. Először is a projektszemlélettel, az ötletből való kiindulással ismerkedtünk meg. Ezt követően bemutatásra került a szerkesztési felület is számunkra.

Az online PREZI előadás véleményünk szerint – a visszajelzések alapján is – elérte alapvető célját, annak ellenére, hogy személyes jelenlét esetén összehasonlíthatatlanul eredményesebben tudtunk volna dolgozni. A nap végére már mindenki olyan ismeretekhez jutott, melyek segítségével már boldogulni tudott a PREZI felületen. Ezzel pedig új lehetőséghez jutottunk, hogy látványosabb és nem utolsósorban befogadhatóbb prezentációkat készíthessünk.

Terveink szerint, az Őrség Határok Nélkül LEADER HACS szervezésében megpályáztuk a Nyugat-dunántúli LEADER HACS-ok közösségépítő rendezvénye megtartását, amelynek keretében az Őrségben egy egész napos gyalogos túra került megtartásra a térség egy adott településén, települések közötti tematikus útvonalon. A gyalogtúra keretében a HACS-ok csapatokba szerve-

ződve játékos, ügyességi, szellemi akadályok leküzdésével vesznek részt. Az egyes akadályok tematikája során törekedtünk a térség megismerésére, továbbá LEADER-rel kapcsolatos feladatok megoldására.

A megvalósítás során 2022. április 28-án 9 órai kezdettel Őrszentpéteren az Őrség fővárosában a Nyugat-dunántúli HACS Akadémia projekt keretében az Őrség Határok Nélkül Egyesület (LEADER Helyi Akciócsoport) LEADER napot szervezte a Nyugat-dunántúli Helyi akciócsoportok számára az Őrségben.

A LEADER nap a Helyi akciócsoportok közösségépítő rendezvénye, amelynek során a HACS-ok Őrszentpéteren mintegy 3,5 km-es gyalogos túrán vettek részt a települést körbejárva, ezzel is megismerve a térség sajátosságának tekinthető "szeres" településformát.

A gyalogtúra során a résztvevők több fős vegyes csapatokba szerveződve játékos, ügyességi, szellemi akadályok oldottak meg 6 állomás felkeresésén át. Az állomásokon az alábbi feladatok várták a túrázókat:

- LEADER-Totó (a LEADER programmal kapcsolatos 13+1 kérdésből álló feladatsor megoldása)
- LEADER arcképcsarnok (A LEADER program végrehajtásában közreműködő, meghatározó személyeinek felismerése képekről)
- Lövészet (léggpuskával)
- Célbadobás teniszlabdával előre elkészített perforált LEADER falra
- A Őrség Zöld Aranya megismerése (A feladat keretében egy fából készült tökmagolaj-útó makettet kellett összerakni illetve a tökmagolajjal kapcsolatos kérdésekre kellett választ adni)
- Az Őrség Helyi ízei megtapasztalása (sajtok, szörpök, lekvárok, olajok, pálinkák kóstolása)

és felismerése ízük alapján)

A program befejeztével, csapatfotók elkészülte után résztvevők csapatok eredményeik alapján díjazásban részesültek. A nap végén egy közös késői ebéd elfogyasztásával pihenték ki HACS delegáltak a nap fáradsalmait.

SZIGETKÖZ LEADER nap Kimle központtal a SZIGETKÖZ-HACS Munkaszervezeteinek közösség összetartó és csapatépítő tréningje, jó gyakorlatok cseréje terveink többféle jármód között változtatva (kerékpár, gyaloglás, lovas kocsí, busz) valósul meg. A nap folyamán a résztvevő HACS munkatársak, elnökségi tagok a Szigetköz-Mosoni-sík LEADER Egyesület területén megvalósult LEADER jó gyakorlatokat tekintik meg, miközben egy kincskereső túrán vesznek részt.

A „Nyugat-dunántúli HACS Akadémia” LEADER együttműködési projekt keretében a Szigetköz – Mosoni-sík LEADER Egyesület 2022. májusában arra vállalkozott, hogy a nyugat-dunántúli LEADER csoportoknak többféle aktivitás útján mutassa be a térségét és ezzel is erősítse a közösség összetartó erejét.

Mozgalmas napot töltöttünk együtt, gyalog, busszal, lovaskocsival, kerékpárral, hajóval néztük meg a térségi sajátosságokat, a LEADER forrásból megvalósult fejlesztéseket. Kimlén Eller Gizella, Héderváron Juhász József polgármester kalauzolt bennünket. Láttunk turisztikai és közösségi célra felújított régi iskola épületet, szemléletformálást segítő kertet, helyi piac pavilont, megnéztük a ma is energiát sugárzó hédervári uradalmi kastélyt, az ország legöregebb tölgyfáját és az első bogár szobrot. Győrújfalun, a Sudár birtokon Sudárné Zsóka családjával fogadott bennünket, ahol gyógy – és fűszernövényeket termesztő, ökológiai gazdaságukat mutatták meg. A helyi ízekre alapozott ebédet Kimlén, a Cvika kempingben fogyasztottuk el, majd kerékpárra pattanva bejártuk a települést. Délután a Kimlei Sárkányhajó Egyesület vendégei voltunk, közös sárkányhajózás, motorcsónakázás mellett csodálhattuk meg Szigetköz természeti értékeit.

A csapatépítő nap elérte célját. A kollégák informális keretek között tanulhattak egymástól, oszthatták meg tapasztalataikat és vihették haza a helyi termékekből álló tarisznájukat.

A Projekt keretein belül terveink megfelelően, az UTIRO Térségfejlesztő Egyesület gondozásában kiadásra került, egy, az összefogás eredményeit rögzítő és népszerűsítő kiadvány, mely magába foglalja a Térségek közötti pályázat és a 2014-2020 időszak HACS-onként elért eredményeit, jó példáit. A kiadvány 3200 példányba készült el, mintegy 100 oldalas színes A/5 formátumú kiadványként, mely minden HACS számára 200-200 példány ingyenes átadásával biztosította a HACS-ok munkájának megismerését, disszeminációját az egész működési területen.

Folyamatos egyeztetési munkával, gondos tervezéssel és arculat kialakítással elkészített kiadványunk 2022 nyarára érte el végleges formáját. Segítségével olvasói tájékozódhatnak a LEADER program és a Nyugat-dunántúli Vidékfejlesztési jó gyakorlatokról hasznos információk birtokába kerülhetnek a HACS-ok munkájáról, munkatársairól!

